

Tartu Universitet

Fakultetet for Kunst og Humaniora, College for fremmedsprog og kulturer, Afdeling for
skandinavistik

Dansk sprog og litteratur

HVAD ER DET AT DANSKE ASATROENDE GIVE DERES BØRN OLDNORDISKE
NAVNE? NUVÆRENDE SITUATION AF UDVALGTE OLDNORDISKE FORNAVNE I

DANMARK

Bachelorprojekt

Markus Moosar

Vejledere: Ewa Holm & Niels Broen

Tartu

2021

Indholdet

1. INDLEDNING	4
1.1 Problemformulering.....	4
2. TEORI	5
2.1 Oldtiden.....	6
2.2 Hvad er et oldnordisk fornavn? Personnavne i Oldtiden	6
2.3 Betydningen bag oldnordiske navne: etymologi.....	6
2.4 Hvordan blev navne givet til børn? Navngivning	7
2.4.1 Opkaldelsessystem.....	7
2.5 Hvorfra kender vi oldnordiske navne?.....	8
2.6 Hvad skete med oldnordiske navne?.....	8
2.6.1 Overlevelse af oldnordiske navne	9
2.6.2 Bibelske navne var ikke de eneste, som har erstattet oldnordiske navne.....	10
2.6.3 Den nordiske navnerenæssance: tabet af gamle navngivningsskikke	11
2.7 Historie om navneloven	13
2.7.1 Nutiden af navneloven	13
2.8 Hvad er Asatro?	13
2.8.1 Hvordan bliver man asatroende?.....	14
3. METODE.....	14
3.1 Er oldnordiske navne gået af brug blandt nyfødte i 2019?	14
3.1.1 Statistik om fødsel og folketal i Danmark.....	14
3.1.2 Dataindsamlingsmetode	15
3.2 Hvad er det at danskere give deres børn oldnordiske navne?	16
3.2.1 Dataindsamlingsmetode (spørgeskema/interview):	16
4. RESULTATER.....	16
4.1 Er oldnordiske fornavne gået af brug blandt nyfødte i 2019?.....	16
4.1.1 Pigenavne.....	19
4.1.2 Drengenavne	20
4.2 Hvad er det at danskere give deres børn oldnordiske navne?	22
4.2.1 Hvad betyder et oldnordisk navn for dig?.....	22
4.2.2 Hvad hedder dit barn (dine børn) til fornavn?	23
4.2.3 Hvorfor blev et oldnordisk fornavn valgt til barnet?.....	24

4.2.4	Har du nogen unge slægtninge med et oldnordisk fornavn? Ved du, hvordan blev navnet givet?	25
4.2.5	Var valget af et oldnordisk fornavn et bevidst valg?	26
4.2.6	Var det valgte fornavn svært at forklare for andre? Forstod de hvorfor?.....	26
4.2.7	Er det vigtigt for dig at videregive oldnordiske navne til dine børn? Hvorfor?	26
5.	ANALYSE.....	26
5.1	Kritikken af spørgeskemaet:	32
6.	KONKLUSION.....	33
BILAG 1	39
BILAG 2	41

1. INDLEDNING

Navne, som en del af kultur, som en interaktion mellem mennesker, sprogsamfund og miljøet (Ainala, Saarelma og Sjöblom, 2008, s. 17), afspejler århundredes kulturhistorie (Søndergaard, 2000, s. 16) Endvidere, igennem navne, kan man få spor om et folks steder, der forsvandt for længe siden (Ainala, Saarelma og Sjöblom, 2008, s. 16), alle afgørende der er sket i danske kulturhistorie, har sat sig spor i navne (Søndergaard, 2000, s. 14, 16). Derfra ved vi også, at opkaldelsessystemet var det mest populære navngivningsmetode i løbet af vikingetiden (Hald, 1971, s. 17) Det at opkalde børn efter døde søskende (dvs. opkaldelsessystem) var virkeligheden af datiden (Meldgaard, 2003, s. 11). Meningen bag navnet var af største betydning, forældrene gav deres børn navne efter egenskaber som lå i navnet (Søndergaard, 2000, s. 5). Mens i nutidens Danmark tanker man ofte ikke længere på betydningen af et navn eller de egenskaber, som det indeholder (Bechsgaard, 2020, s. 79), Derefter, da man havde forladt de traditionelle opkaldelsesmønstre, var der uanede kilde at tage navne fra (Meldgaard, 2003, s. 15). Det gjorde det muligt at vælge fornavne fra hele verden, uanset hvis man havde kulturelle tilknytning til navnet – men hvad har skete med de gamle oldnordiske navne, de eneste navne (med et par undtagelser) som man kunne finde i Danmark før Kristendommen? I nutidens Danmark findes stadig en del af mennesker, som følger gamle traditioner samt navngivning, som stammer af oldtiden - der kalder sig selv asatroende. Kunne de være dem til at genoplive oldnordiske navne?

1.1 Problemformulering

Formålet af undersøgelsen er at sammenligne de 10 hyppigste drenge- og pigefornavne med 10 udvalgte oldnordiske drengefornavne og 10 udvalgte oldnordiske pigefornavne. Statistikken er fra offentliggjort navnestatistik fra Danmarks Statistik. På grund af det er det vigtigste mål at undersøge det nuværende situation af oldnordiske fornavne. Selvom statistikken er fra 2019, er det den nyeste navnestatistik. Formålet er også at undersøge hvad er det at asatroende fra Danmark give deres børn oldnordiske fornavne og deres holdninger til vigtigheden af videregivelse af oldnordiske fornavne. Asatroende er folk, som lever ifølge den gamle skik, i princip.

Med den erklærede målsætning har jeg følgende problemstillinger formuleret:

- 1) Er oldnordiske fornavne gået af mode blandt nyfødte i 2019?

Problemstillingen er baseret på faktum, at ifølge de 10 hyppigste drenge- og pigefornavne i 2019 indeholder få oldnordiske fornavne. Der findes Karl, Karla og Freja, men de andre 17 er af fremmedartet oprindelse, men hvad med resten af det brede repertoire af oldnordiske fornavne? Hvad er deres nuværende situation?

2) Hvad er det at danske asatroende give deres børn oldnordiske fornavne?

Oldnordiske fornavne er underrepræsenterede i hyppigstenavneliste, ikke kun fra 2019 men også tidligere, med muligheden med at vælge navne fra uendelige kilder til ens børn, hvad er det, at der stadig findes mennesker, som asatroende, som giver deres børn præcist disse gamle navne?

Min opgave er struktureret på den følgende måde:

I teoridel findes en grundlæggende forklaring for hvad egentligt er et navn, følgende med en historisk udvikling om oldnordiske navne, hvordan de blev historisk givet til børn og kilderne af oldnordiske navne. Derefter findes en oversigt om hvordan har Kristendommen påvirket oldnordiske navnes udbredelse. Der findes også en del om navnelov i nutidens Danmark og en dybere kig ind i Asatro.

Derefter følger præsentation af metoden bag undersøgelsen følgende af analyse og undersøgelsesresultater. Til sidst findes en diskussion af resultaterne med konklusionen.

2. TEORI

Navnets vigtigste funktion er, først og fremmest, at identificere personen (Søndergaard, 2000, s. 10). Et navn bærer et billede af deres bærer – det kan muligvis kaldes en mærkefunktion (Søndergaard, 2000, s. 11). I forskellige tid er det almindeligt, at fornavne kunne antyde forbindelser med en bestemt befolkningsgruppe (Søndergaard, 2000, s. 11).

Hvis for -og efternavne var ikke nok at identificere personen – i det tilfælde skulle man have brugt et tilnavn, for eksempel. Det var almindeligt navnligt på landet fordi variationen af navnebrug var små (Søndergaard, 2000, s. 10). Indtil industrialiseringen tog fart i 1880'erne, hvor man tog til byerne at få arbejde, boede cirka 80% af den danske befolkning i omkring år 1800 udenfor hovedstaden og de øvrige købstæder, bestående af bønder, husmænd og andre landarbejdere (Eggert, 2009, s. 89). I enhver dansk landsby var der flere mænd med det samme fornavn. For at

præcisere, hvilken Christian, Jens eller Niels der var tale om, krævedes der en omfattende brug af tilnavne (Søndergaard, 2000, s. 10). Tilnavne af oldtiden ligner nutidens tilnavne (Søndergaard, 2000, s. 19). Man får tilnavne efter hvordan de ser ud, hvor de bor og hvad de laver, men i middelalderen kommer hvervstilnavne: grøper (af tysk: grydestøber), hutfilter (af tysk hattemager), tømmager (tømmemager) (Søndergaard, 2000, s. 20).

2.1 Oldtiden

Oldtiden i er det længste periode i Danmarkshistorie (Thrane, 2009). Med oldtiden menes historien indtil år 1050 og det indeholder perioder fra Jægerstenalderen (indtil 4000 f.Kr.), Bronzealderen (1700 f.Kr. – 500 f.Kr.) indtil slutningen af Vikingetiden i året 1050.

2.2 Hvad er et oldnordisk fornavn? Personnavne i Oldtiden

Med oldnordisk menes et fornavn, som er oprindeligt nordisk og stammer af oldtiden, dvs. indtil slutningen af Vikingetiden i 1050.

Fleste danskere havde kun et navn i urnordisk tid – derfor er det umuligt at tale om fornavn og efternavn (Meldgaard, 2008, s. 2), ellers går de ældste navne tilbage til oldtiden, før man kunne læse eller skrive dvs. længe før vores tidsregning. Flere af de ældste navne blev bevaret - mange af dem, der kan være op til 2000 år gamle, hvoraf de fleste er mandssnavne (Søndergaard, 2000, s. 16). Der findes flere eksempler om de ældste nordiske navne, som kendes i dag: Erik, Gudmund, Bjørn, Gunnar, Hakon (Søndergaard, 2000, s. 16). Betydningen af de ældste danske navne var meget vigtigt til deres bærer (Bechsgaard, 2020, s. 78, 79).

2.3 Betydningen bag oldnordiske navne: etymologi

Ifølge Den Danske Ordbog handler etymologi om ”ordenes oprindelse, indbyrdes slægtskab og udviklingen af deres form og betydning” (*Den Danske Ordbog*, 15.05.2021). Lad os tage nogle af de fornævnte eksempler af de ældste nordiske navne: betydningen af Erik er ”den evigt rige” (Søndergaard, 2000, s. 5). Betydning af Gudmund: ”gud” og ”beskytter” (Søndergaard, 2000, s. 54) og Gunnar er sammensætning af ”kamp” og ”kriger” (Søndergaard, 2000, s. 54). Ifølge Søndergaard var specifikke navne givet for at ”få de samme egenskaber som lå i navnets betydning” (2000, s. 5).

Eva Meldgaard har tilføjet til Kristian Halds (1971, s. 14) navnedeling til tre gruppe: sammensatte navne, usammensatte navne og kortnavne (Bechsgaard, 2020, s. 78, 79). *Sammensatte navne* blev båret af de øvre sociale klasse i begyndelse, navnene var sammensat af noget positivt (Bechsgaard, 2020, s. 79) eller består af en bestemt psykisk indstilling (Hald, 1971, s. 20), ligesom Sigrid, som er sammensat af ”sejr” og ”smuk” (Bechsgaard, 2020, s. 79). *Usammensatte navne* var i begyndelsen øgenavne, som bliver til almindelige personnavne, de kunne også være ord, som beskriver ens arbejde: Svend, Karl (Bechsgaard, 2020, s. 79). Hvis ens udseende lignende et dyrs, kunne man få navnet, som Bjørn eller Ravn (Bechsgaard, 2020, s. 79). *Kortformer* blev dannet til de lange toleddede navne (Hald, 1971, s. 14), og var konstrueret sådan at børn kunne også udtale dem, for eksempel: Gudmund blev til Gumme (Bechsgaard, 2020, s. 79).

2.4 Hvordan blev navne givet til børn? Navngivning

Det dominerende princip ved det ældste germanske navngivningsprincip, er *variationsprincip*. Sådan blev det implementeret: barnet får det ene led af farens, sjældnere morens eller et anden nærslægtningsnavn, og forudsætter eksistensen af toleddede navne (Hald, 1971, s. 14). For eksempel: Thorbjørn, Thorbrand, Thormund, Germund, Gudmund – i de første tre er gudenavnet Thor fælles, hvorefter sidsteledet – mund bliver fælles (Søndergaard, 2000, s. 17).

Tidligt i germanske folks navngivningsprincipper havde man *alliteration* – navne begynder med samme konsonant eller vokal. (Hald, 1971, s. 16, 17). For eksempel navne, som begynder med samme bogstav: Hrodgar og Helgi, Herowearð, Hroðrek (Søndergaard, 2000, s. 17). ”Variationsprincip og alliteration er meget gamle og fortaber sig i myter og religiøs digtning, som vi kender først fra den islandske sagalitteratur” skriver Søndergaard. (2000, s. 17)

2.4.1 Opkaldelsessystem

Navngivning efter berømte personer udenfor familien eller efter helte og heltinder i digtene er ikke et fænomen i oldtidens Danmark (Hald, 1971, s. 18). Det, at opkalde børn efter en afdød, nær slægtning, var den mest populære opkaldelsessystem i Norden i løbet af vikingetiden (Hald, 1971, s. 17), den ældste søn blev opkaldt efter farfaren, den næstældste søn efter morfaren og den ældste datter efter farmoren (Meldgaard, 2003, s. 11). Navnet af faderen blev brugt kun, hvis han var død før barnets fødsel (Hald, 1971, s. 17). Opkaldelsessystemet er forbundet med troen på sjælevandring, og der findes udtryk for dette i adskillige steder i sagalitteraturen (Søndergaard,

2000, s. 17). Navngivning efter døde søskende var realiteter i datidens samfund (Meldgaard, 2003, s. 11).

2.5 Hvorfra kender vi oldnordiske navne?

Der findes få kilderne om dansk navneskik før Vikingetiden (800 – 1050) (Hald, 1971, s. 9). Der findes nogle eksempler af personnavne fra fremmede litterære kilder og nogle på runesten af denne periode (Hald, 1971, s. 9). Den vigtigste kilde for navneskik i tiden før Vikingetiden er nemlig stednavne (Hald, 1971, s. 9). Det gældes specielt for -lev stednavne, fordi næsten alle er sammensat med personnavne, (Hald, 1971, s. 9) for eksempel *Torslev* (Hald, 1971, s. 44).

Der findes rigere kilder af navneskik i løbet af Vikingetiden, hovedsagelig af runesten, hvorfra kunne man finde 200 personnavne (Hald, 1971, s. 10). Stednavne er også repræsenteret som kilde for navneskik, med -torp navne (Hald, 1971, s. 10), for eksempel Thorstorp (Hald, 1971, s. 42). Desuden et vigtigt kilde for periodens navneskik er vikingetidsnavne, som kendes fra England og Normandiet (Hald, 1971, s. 11).

2.6 Hvad skete med oldnordiske navne?

Med indførelse af kristendommen omkring år 1000, strømmede en bølge af bibelske navne over landet. (Eggert, 2009, s. 90). De bibelske navne begynder at overtage i løbet af denne tid: præsterne har i flere tilfælde givet nydøbte et kristne eller et fremmed navn ved siden af et nordisk navn (også ved siden af et hedensk gudenavn) – formålet var at udrydde den hedenske gudeverden i navneskikken (Hald, 1974, s. 44). De kristne navne var af hebræisk, græsk eller latinsk oprindelse (Hald, 1974, s. 44).

Der skete ikke med det samme et fuldkomment navneskift (Eggert, 2009, s. 90), påvirkningen på personlige navne begyndte først at vise sig i det 13. århundrede (Ainala, Saarelma og Sjöblom, 2008, s. 150). Selvom omkring år 1200 var nordiske navne stadig dominerende i Danmark, de tabte imidlertid terræn gennem middelalderen og i omkring år 1500 var kun omkring 5-10% af navnene af nordisk oprindelse (Eggert, 2009, s. 90), selvom oldnordiske navne findes langt i middelalderen hos kongeslægten (Harald, Knud, Svend, Erik) (Kristensen, 1916, s. 5). Det bekræfter også Kristian Hald med: ”Mens det nordiske element endnu omkring år 1200 er absolut

dominerende, udgør det ved middelalderens slutning kun nogle få procent, tilsyneladende uden større forskelle fra egn til egn” (Hald, 1974, s. 86).

Navnene på de oftest dyrkede helgener og helgeninder blev meget populære (Eggert, 2009, s. 90) – ”det er med helgendyrkelsens opsving i højmiddelalderen, at de kristne navne for alvor vinder indpas. De forskellige helgeners navne var knyttet til kirker og altre og andre gejstlige institutioner” forklarer Kristian Hald (1974, s. 45). Børnene fik navn efter den helgen, på hvis dag de fødtes (Eggert, 2009, s. 90). Hver kirke havde sin skytshelgen og den lokale helgen kom ind i befolkningens daglig liv – på den måde blev helgennavnene almuens ejendom (Meldgaard, 1994, s. 210).

De bibelske, som havde en meget fremmedartet form, blev omdannet med det danske sprog som gik igennem nogle generelle ændringer i middelalderen. Hovedårsagen til sprogets omdannelser i middelalderen var trykforskydning – ordenes endelser fik svagt tryk (Eggert, 2009, s. 91). På grund af det kan endelser i lange ord og navne forsvinde, for eksempel: Kirstine bliver til Kirsten. Vokalen i den ubelastede slutstavelse kunne blive til et -e i skriften – Christian bliver til Christen. Hvis hovedtrykket er på en af de efterfølgende stavelser, en forstavelse kunne falde væk – Erasmus bliver til Rasmus (Eggert, 2009, s. 91). Sådan blev de kristne navne med fremmedartede former til den form, som bliver den almindelige i Danmark (Eggert, 2009, s. 91).

Der findes oldnordiske navne, som har gået af brug nogle af dem, som blev givet efter gamle navngivningsmønstre. For eksempel sammensatte navne: Gudbjørn, Geirthruth, Hrafnkil, Harlaug (Søndergaard, 2000, s. 16, 17). En anden gruppe af navne som har gået af brug er kortformer af sammensatte navne (Søndergaard, 2000, s. 16) for eksempel Sibbe (af Sigbiorn) (Søndergaard, 2000, s. 16).

2.6.1 Overlevelse af oldnordiske navne

Som nævnt, tabt de nordiske navne terræn i middelalderen, men de forsvandt ikke helt. Nogle af dem gemte sig i forskellige områder i Danmark – sandsynligvis var det lokale traditioner og gamle opkaldelsesregler, som hjalp med at overleve de kristne navne (Eggert, 2009, s. 113). Birgit Eggert forklarer at de udvalgt undersøgte nordiske navne i hendes undersøgelse er mere eller mindre tilfældigt, fordi der findes ingen frekvenslister at hente navnene fra (*figur 1*) (2009, s. 114).

Navn	Antal	Stavevarianter
<i>Gundel / Gunild</i>	570	Gundel 203, Gondel 30, Gunild 242, Gunnild 95
<i>Gyde / Gye</i>	244	Gyde 146, Güde 32, Gye 66
<i>Børge</i>	145	Børge 116, Børre 29
<i>Eske</i>	127	Eske 97, Esche 30
<i>Gorm</i>	38	Gorm 38

Figur 1: “Almuens fornavne omkring år 1800” s. 114 (2009), Eggert. *Fra folketællinger 1801/1803 med forskellige stavevarianter af udvalgte oldnordiske navne.*

2.6.2 Bibelske navne var ikke de eneste, som har erstattet oldnordiske navne

Kristendommens påvirkning på danske navne og hvordan navne med nordisk oprindelse har tabt popularitet i løbet af middelalderen er veldokumenteret. Det er først i løbet af middelalderen, når Danmark får et indgreb af udenlandsk navne (Hald, 1974, s. 9) udover bibelske navne.

Angelsaksiske personnavne blev fundet i Danmark på runemønter i 1200-tallet (for eksempel Almær), men kunne været svært at beslutte, hvis navnet blev båret af folk af dansk nationalitet i denne tid (Hald, 1974, s. 15, 16). Sikreste kilder for angelsaksiske personnavne i Danmark er -torp stednavne, for eksempel Bothelstorp, hvor forleddet er af angelsaksiske navn Botwulf (Hald, 1974, s. 17). Også med de første efter-kristne navne var *keltiske* (irsk) person- og stednavne, som har efterladt et mærke fra 13. århundrede fremad, med navne som Brianus eller Duncan som fornavne (Hald, 1974, s. 11). *Tyske* navne har spillet en stor rolle i løbet af middelalderens navneskik, i Danmarks ældste købstæder har altid været tyske købmænd (Hald, 1974, s. 21). Allerede i 12. århundrede omtalte Saxo om en tysk koloni i Roskilde (Hald, 1974, s. 21). Adelenes navnevælg har helt sikkert påvirket bondestandens valg af personnavne: i midten af 1400-tallet findes der en tysk adelsslægt Fikkelsen (form af Friedrich), hvorfra navnet bredt sig videre til bondestanden (Hald, 1974, s. 22). Desuden findes eksempler af tyske personnavne også fra runestensperiode, samt på stednavne (Hald, 1974, s. 22). *Slaviske* navne er kommet først til Danmark gennem giftermål af det danske kongehus, slaviske fyrsteslægter og ved tyskere med slaviske navne (Hald, 1974, s. 38). Eksempler af slaviske navne i det danske kongehus er: Boris i 12. århundrede, Valdemar (den Store i 12. århundrede), Dagmar (fra ca. 1300-tallet) (Hald, 1974, s. 42, 43).

Efter middelalderen ændres danske fornavne skik ikke meget, specielt hos almuen (Eggert, 2005, s. 148). Det samme kan ikke sige om adelen – i 1600-tallet begyndte dansk adelsslægter at give to eller flere fornavne til deres børn, ifølge tysk navneskik (Eggert, 2005, s. 148), for eksempel Christian IV introduceret dobbeltnavnemoden med sine børn (Christian Ulrik, Leonora Christine) (Meldgaard, 2003, s. 12). På det samme tidspunkt begyndte adelsslægter at danne pigenavne af drengenavne ifølge tyske og franske tendenser (Eggert, 2005, s. 148) som Frederikke og Thomasine i 1700- og 1800-tallet (Meldgaard, 2003, s. 12). Det gjorde det muligt at opkalde kvinde efter mænd (Meldgaard, 2003, s. 12). Den gamle opkaldelsessystem bremset spredningen af de nye tendenser, men i 1800-tallet gik bønderne også med strømmen (Eggert, 2005, s. 149).

2.6.3 Den nordiske navnerenæssance: tabet af gamle navngivningsskikke

Romantikken (i 1800-tallet) er en vigtig periode for danske navneskik. Først og fremmest fordi det gamle opkaldelsessystem blev ikke længere brugt så meget hos bybefolkningen (Eggert, 2005, s. 149). Den nordiske navnerenæssance (omkring 1820) er den første moderne navnemode, som er karakteriseret ved at forældrene vælger børnenes fornavne fra en navnegruppe, som man ikke har eller ikke behøver at have nogen social eller kulturel tilknytning til – men som man lige som alle andre forældre på samme tidspunkt føler æstetisk acceptabel (Meldgaard, 2003, s. 13). Hvorfor kaldes man det for en renæssance? Fordi i løbet af middelalderen blev mange gamle nordiske personnavne afløst ude fra kommende navne – derfor kan man kalder nordiske navnes popularitet i 1800-tallet for præcis det (Eggert, 2008, s. 114). Der findes navnemoder før det 19. århundrede, men det var navnemoder der passede sig efter opkaldelsessystemet (Meldgaard, 2003, s. 12).

Såkaldt nordiske navne på helte og heltinder, som optræder i litteratur, omfattede navne, som ikke var nordiske - for eksempel Agnes og Valdemar af græsk og slavisk oprindelse. De tilhører til navne, som man troede var nordiske (Eggert, 2008, s. 115). Man tager eksotiske navne fra Sydeuropa og Orienten i brug og derefter kommer engelske og russiske navne til Danmark (Eggert, 2009, s. 118). Eva Meldgaard forklarer, at det skyldes alt til, at man begyndt at bruge de navne til sine børn, som man mødt i litteraturen (Eggert, 2009, s. 118), dog navneskik i Danmark blev påvirket af enkelte digtningens populære navne allerede i middelalderen (Hald, 1974, s. 76).

Da man havde forladt de traditionelle opkaldelsesmønstre, var der uanede kilde at låne navne fra. Mens den nordiske navnerenæssance varede helt op til omkring år 1900, ude på landet, havde københavnernes begyndt på helt nye navnemoder: engelske navne (Meldgaard, 2003, s. 15-16). Danmark fik de engelske kongenavne Charles, Henry, John, James og William i de tyske former: Carl, Henrik, Johan, Jacob og Wilhelm fordi før 1850 kunne måske oversættere og forfattere ikke tale eller forstå engelsk. Den engelske litteratur man læste var oversat til dansk fra tysk (Meldgaard, 2003, s. 15). I omkring 1850 blev Dickens, Marryat og Scott, som en af de første engelske forfattere, oversat direkte fra engelsk til dansk. Derfor begyndte engelske fornavne at dukke op i de danske dåbslister: Alfred, Charles, Henry, William, Agnes, Betty, Mary og Sally (Meldgaard, 2003, s. 15). Mange af de engelske navne i Danmark er kortformer eller kælenavne – en reaktion mod flere hundrede års lange fornavne og dobbeltnavne (Meldgaard, 2003, s. 16). Langs med engelsk litteratur begyndte danskere i den sidste halvdel af 1800-tallet at læse russisk litteratur – Tolstoj, Tjekhov, Turgenev. Derfra kom flere russiske kvindenavne: Anja, Irina, Katja, Vera (Meldgaard, 2003, s. 16).

Som reaktion på Den nordiske navnerenæssance var det sidste halvdel af 1800-tallet en del af eksotiske navne: italienske, spanske, græske, latinske, arabiske. For eksempel: Alberto, Angelo, Amandus, Sextus, Sylvester, Bianca, Carmen, Rosalia, og Veronika. Mange af dem er fået gennem Shakespeares lydspiel, som ofte finde sted i en romantisk sydeuropæisk fortid (Meldgaard, 2003, s. 16 - 17).

I løbende af 1800-tallet får Danmark navne fra alverdens lande, men der var kun en kilde som endnu ikke var blevet brugt – de gamle danske almuenavne eller ”bondenavnene” (Meldgaard, 2003, s. 17). Disse navne var oprindeligt middelalderens helgennavne, som levet videre uden opmærksomhed ude på landet mens adelen og borgerskabet dyrkede fremmede navne. I 1900-tallet kom de gamle danske almuenavne til ære igen (Meldgaard, 2003, s. 17). Regionen var ansvarlig for navnernes popularitet i ældre tid med Ole, Jens og Anders østdanske navne mens Hans og Christen var populærest i Jylland. Da bondenavnene bliver populære i 1900-tallet, bruger hele befolkningen dem – derfor bliver de geografiske og sociale forskel uklar (Meldgaard, 2003, s. 17). 1900-tallets bondenavnene kommer til at dominere det århundrede trin for trin, over flere generationer. Først med Erik og Jørgen, som modenavne nummer et på danske frekvenslister fra 1910 – 1945 (Meldgaard, 2003, s. 17 - 18).

2.7 Historie om navneloven

Førstepladsen for det højeste antal af personnavnelove i verden, tilhører sandsynligvis Danmark. Deres ældste navnelov er fra 1526 da Frederik I påbød den danske adel at antage stadige tilnavne, ligesom det er skik i andre kristne kongeriger (Meldgaard, 2008, s. 3).

I 1904 blev loven om navneforandring vedtaget – for fire kroner kunne man få navnebevis på sit nye efternavn og derefter blev navnet beskyttet eller ”forbeholdt” (Meldgaard, 2008, s. 8). Man kunne ikke antage navne, som skønnedes ikke at stemme med dansk sprogtone eller at være upassende (Meldgaard, 2008, s. 8). Loven gjaldt i ti år, beskyttelse af eksisterende slægtsnavne blev også introduceret (Meldgaard, 2008, s. 8). Den første navnelov, som omfattede fornavne og mellemnavne kom i 1961. Det opretholdt generelt 1904-lovens beskyttelse af forbeholdt slægtsnavne (Meldgaard, 2008, s. 9).

2.7.1 Nutiden af navneloven

Ifølge Danmarks navnelove i dag, skal man have mindst et fornavn og barnet skal senest 6 måned efter fødsel få et fornavn. Familieretshuset har offentliggjort en liste med alle godkendte fornavne for begge køn – de er navne, som er eller har været udbredt i landet. Derfra kan man få et fornavn til deres barn uden godkendelse af Familieretshuset. Hvis man ville ikke tage et navn fra godkendt listen, kan man altid ansøge selv for et navn, der godkendes, hvis det (Social- og Indenrigsministeriet, 2019):

- 1) er egentligt et fornavn.
- 2) ikke er uegnet til at blive anvendt som fornavn her i landet.
- 3) ikke er upassende eller kan vække anstød.

Et fornavn kunne i princippet bortkastes, hvis navnebærer tager et andet navn eller bevarer sit andet fornavn (Social- og Indenrigsministeriet, 2019).

2.8 Hvad er Asatro?

Ifølge Danmarks Nationalmuseet er det dyrkelsen af de gamle nordiske guder, jætter og forfædre dvs. dyrkelsen af den gamle traditioner. Vikingerne havde ikke et navn for deres tro, da de mødte kristendommen – derfor kaldte de deres religion den gamle skik imod den nye traditioner (kristendommen), Asatro er en nyere betegnelse. De primære kilder for vikingernes tro er den

Ældre og den Yngre Edda. Det største asatrossamfund hedder Forn Siðr med ca. 600 medlemmer. (*Hvad er Asatro i dag?*, 17.05.2021).

På siden af Forn Siðr findes forklaringen om hvad præcist de gør: ”Forn Siðr er ikke en religion eller tro for os. Det er vores sandhed, vores forfædre, vores kultur, vores identitet, vores viden, vores ånd, vores maskulinitet” det fortsætter med at de ikke beder til gamle nordiske guder. Der findes ingen centraliseret struktur, der findes ingen der fortæller man hvad man skal tænke eller tro, hvordan man skal leve sit liv – der findes kun viden, som de deler (*Forn Siðr*, 17.05.2021).

2.8.1 Hvordan bliver man asatroende?

Asatro er ikke noget man døbes eller konverteres ind i. Der findes ingen faste regler, som findes i kristendommen. I princippet kunne alle kalde sig Asatroende. Det er en tro med meget trosfrihed i sig: på den grund skaber trosfrihed en mangfoldig måde at være Asatro på. Det handler ikke om den eneste sandhed, det findes ikke i Asatro. Det er en spirituelle rejse som følger en igennem livet, hvor ens tro og viden om kildetekster udvikler sig hele tiden (Rimhøj, 17.05.2021).

3. METODE

Formålet er at undersøge, hvis udvalgte oldnordiske fornavne gået af brug blandt nyfødte og hvad er det at asatroende give deres børn oldnordiske fornavne.

For det første problemstilling: er oldnordiske fornavne gået af brug blandt nyfødte i 2019, blev tilgængelig statistik brugt at finde ud, hvad er nuværende situation af de udvalgte oldnordiske fornavne. Derefter blev Asatro Danmark gruppen på Facebook kontaktet, som lever ifølge gamle skik og blev spurgt om hvorfor giver de oldnordiske fornavne, samt deres holdninger til vigtigheden af videregivelse af oldnordiske navne, generelt.

3.1 Er oldnordiske navne gået af brug blandt nyfødte i 2019?

3.1.1 Statistik om fødsel og folketal i Danmark

Statistikken er udjævnet efter året 2019, fordi alle statistikken kan sammenlignes med præcis dette år. Forskellige nyere statistikken er ujævn og derfor kan ikke bruges til opgaven. I alt bor der 5 806 081 mennesker i Danmark pr. 1. januar i 2019 (*Danmarks Statistik*, 04.03.2021). Fødsel i Danmark: grundlaget for statistikken er data fra CPR om børn født i Danmark af mødre

med bopæl i Danmark på fødselstidspunktet. Undersøgelsen er fokuseret på den nyeste statistik om levendefødsel. Statistik om levendefødsel er fra året 2019 og ifølge dette var der 61 167 for året - 31 519 drenge og 29 648 piger (*Danmarks Statistik*, 19.05.2021).

3.1.2 Dataindsamlingsmetode

Deskriptiv statistik blev brugt og statistikken er af Danmarks Statistik. For at finde ud, hvis oldnordiske fornavne er gået ud af mode, blev 20 oldnordiske drenge- og pigefornavne udvalgt tilfældigt. Etymologi af udvalgte oldnordiske fornavne findes i bilaget (bilag 2). Udvalg af oldnordiske fornavne er fra ”Danske for- og efternavne” Georg Søndergaard 2000 (2000, s. 44–103). Kortformer af oldnordiske navne (for eksempel: Leif) er omfattet.

De 10 udvalgte oldnordiske drengefornavne blandt nyfødte i 2019, antal af navnebærere i parentes: Bo (7), Leif (7), Åge (0), Svend (84), Bjørn (124), Sten (1), Arne (4), Harald (96), Erik (169), Rune (15).

De 10 udvalgte oldnordiske pigefornavne blandt nyfødte i 2019, antal af navnebærere i parentes: Bodil (5), Signe (124), Sigrid (97), Helga (5), Tove (9), Inga (9), Gertrud (11), Gunhild (1), Astrid (278), Freja (354).

I opgaven blev de 20 hyppigste drenge- og pigefornavne af 2019 sammenlignet og analyseret med 10 udvalgte oldnordiske drengefornavne og 10 udvalgte oldnordiske pigefornavne for at undersøge oldnordiske navnes udvikling og deres antallet af navnebærere.

Danmarks Statistik er den centrale myndighed for dansk statistik og deres mål er at indsamle, bearbejde og offentliggøre statistiske oplysninger om det danske samfund (*Danmarks Statistik*, 26.03.2021). Derfra var det muligt at sammenligne hyppigstenavneliste med udvalgte oldnordiske navne ifølge ”Navnebarometer” hvor man kunne undersøge, hvor mange nyfødte bære et bestemt navn. Navnebarometeret dækker fra 1985 og frem til 2019 og med det blev det generelle udvikling af de udvalgte oldnordiske navne også observeret. Grundlaget for statistikken er data fra CPR.

De 20 hyppigste drenge- og pigefornavne er samlet af 2019, ifølge Danmarks Statistik ville der altid være omkring et halvt års forsinkelse på statistikken, fordi forældre har 6 måneder til at indberette det valgte fornavn til CPR (*Danmarks Statistik*, 22.05.2021). Det betyder, at man i juli måned kan sige, hvad det mest populære fornavn til børn født i det foregående år (*Danmarks*

Statistik, 22.05.2021). Det er kun statsborgere, der er med i statistikken (Danmarks Statistik, 22.05.2021).

3.2 Hvad er det at danskere give deres børn oldnordiske navne?

For at finde ud, hvad er det at danskere give deres børn oldnordiske navne, har jeg planlagt at kontakte nogen, som har gjort præcis dette. For det skal man kontaktes man, som lever ifølge gamle traditioner. Det er præcist, hvad medlemmer hos Asatro Samlingen gør.

3.2.1 Dataindsamlingsmetode (spørgeskema/interview):

Google Forms blev brugt for undersøgelsen og spørgeskemaet blev delt hos ”Asatro Danmark” – gruppen i Facebook, som har omkring 1900 medlemmer. Spørgeskemaet var åben fra den 5. april til 12. april dvs. en uge. Svarene blev samlet automatisk gennem Google Forms og blev hentet som en Excel fil. Alle spørgsmål var frivillige at svare til – dvs. det var ikke obligatorisk at svare til alle spørgsmål. Spørgeskemaet i fuld længde ses i bilaget (bilag 1).

En ide med konstruering af spørgsmålene var at stille nogle spørgsmål i begyndelse, som kunne fungere som opvarmningsspørgsmål før hovedspørgsmålet. De første tre spørgsmål var sådan (*hvad betyder et oldnordisk navn for dig? Kender du oldnordiske navne? Bærer du selv et oldnordisk navn?*) Derfra kan man også tage svare fra, for eksempel, hvis alle svarene associerer de samme fænomener til oldnordiske navne eller frembringer spørgsmål forskellige forståelser omkring oldnordiske navne. Generelt var spørgsmålene stillet for at finde svar til hvorfor giver asatroende deres børn oldnordiske navne, hvilken navne har de givet og hvorfor er det vigtigt at videregive oldnordiske navne.

4. RESULTATER

4.1 Er oldnordiske fornavne gået af brug blandt nyfødte i 2019?

Hermed en oversigt om sammenligning af de 20 hyppigste fornavne og de 20 udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne.

Mest populære fornavne til nyfødte piger pr. 2019, antal af navnebærere i parentes: Emma (486), Alma (453). Clara (337), Freja (354), Sofia (276), Karla (293), Agnes (399), Ella (385), Olivia (375), Anna (373).

Mest populære fornavne til nyfødte drenge pr. 2019, antal af navnebærere i parentes: William (556), Alfred (523), Oscar (278), Noah (462), Karl (239), Lucas (248), Oliver (453), Arthur (438), August (433), Malthe (311).

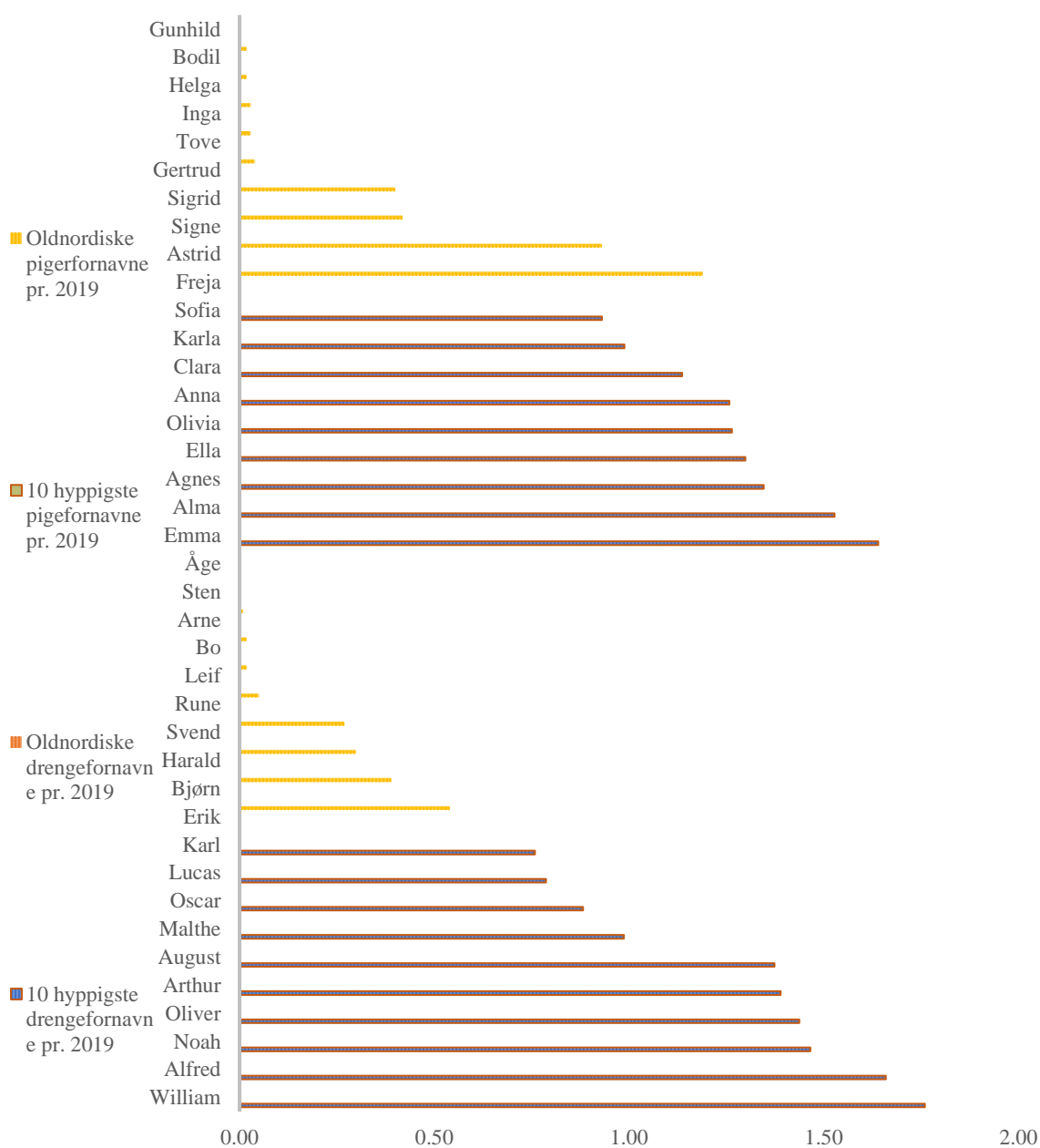
De mest populære *oldnordiske* drengefornavne på listen pr. 2019 var: Erik (169), Bjørn (124), Harald (96) og Svend (84). Der findes 31 519 levendefødsler for drenge i året 2019 og ifølge dette besidder Erik med 169 nyfødte 0,54% af alle nyfødte drenge, Bjørn 0,39% med 124 nyfødte, Harald 0,3% med 96 nyfødte og Svend 0,27% med 84 nyfødte drenge. William var på førstepladsen blandt 10 hyppigste drengefornavne med 556 nyfødte dvs. 1.76%. Sammenligning ses på figur 2.

De mest populære *oldnordiske* pigefornavne på listen pr. 2019 var: Freja (354), Astrid (278), Signe (124), Sigrid (118). Som nævnet tidligere var der 29 648 levendefødsler for piger i året 2019 – dvs. Freja med 354 navnebærere besidder omkring 1,19% af alle nyfødte piger for 2019, Astrid besidder 0,93% med 278 nyfødte, Signe 0,42% med 124 nyfødte, Sigrid 0,4% med 118 nyfødte piger for 2019. Sammenligning ses på figur 2.

Freja, som de mest populære navn blandt de 20 udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne, var også den del af de ti hyppigste pigefornavne i 2019, i den 4. plads. Men førstepladsen gik til Emma med 486 nyfødte navnebærere og blev båret af 1,64% af alle nyfødte piger i 2019.

De mest upopulære oldnordiske drengefornavne på listen var: Åge (0), Sten (1), Arne (4), Bo (7) og Leif (7) med bare en håndfuld af nyfødte drenge, som fået navnet i 2019. Sammenlignet med alle nyfødte drenge for året 2019 (31 519 drenge), får vi de mindste procentdele: Sten 0,003% med 1 nyfødt, Arne 0,01% med 4 nyfødte, Bo 0,02% med 7 nyfødte, samt Leif 0,02% med 7 nyfødte.

De mest upopulære oldnordiske pigefornavne på listen var: Gunhild (1), Bodil (5), Inga (9) og Tove (9). Sammenlignet med alle nyfødte piger for 2019 (29 648 piger), får vi Gundhild 0,003% med 1 nyfødt, Bodil 0,02% med 5 nyfødte, Inga 0,03% med 9 nyfødte det samme gælder for Tove med 9 nyfødte.

Figur 2: 20 udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne pr. 2019 sammenlignet med de 20 hyppigste drenge- og pigefornavne af 2019

Der findes navne, som har vokset sin popularitet i det sidste årti: Harald er et af navnene, som har vokset mere end 30 gange siden 1985 (fra omkring 20 nyfødte pr. år, som har fået navnet i 2010 op til næsten 100, som har fået navnet i 2019). Navnet Erik – allerede kendt fra sagaerne har også

vokset sig, ligesom navnet Harald, i den sidste dekade (2010 – 2019) blandt nyfødte drenge. Svend blev accelereret i 2010'erne og det største spring var fra 2016 med 48 til 2017 med 80 nyfødte drenge som fået navne.

Der findes også navne, som har historisk været drenge- eller pigefornavne, som er dannet til det modsatte køn, for eksempel: Rune, Sten, Bo, Freja.

Etymologi af udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne findes i bilaget (bilag 2).

4.1.1 Pigenavne

Hermed udvalgte oldnordiske pigefornavne og deres antal af navnebærere blandt nyfødte i 2019 og navnets udvikling siden 1985.

Bodil: Ifølge navnebarometer var der 5 nyfødte piger som fået navnet i 2019. Den laveste antal det navn blev givet var i 2002 og 2010 med kun en navnebærer. Det højeste antal navnet blev givet var i 1987 med 20 piger, som fået dette da de var født. Generelt kan man mærke at siden 1985 bliver navnet mere og mere upopulære (*Danmarks Statistik*, 03.27.2021).

Signe: Søndergaard har beskrevet at navnet Signe var yderst populært i 2000. Påstanden gælder for sidste dekades begyndelse – 2001 var det mest populært år for navnet Signe til nyfødte med 458, som fik det. Navnets popularitet er steg jævnt fra 1985 til 2006, men faldt derefter. I 2019 har 124 piger fået dette navn. Der findes også en dreng fra 2018, som har fået navnet (*Danmarks Statistik*, 03.27.2021).

Sigrid: Popularitet for navn Sigrid har været jævnt stigende siden 1985. Det højeste punkt var i den nærmeste fortid, hvor der i 2018 blev 118 nyfødt piger med navnet Sigrid – i året efter 97 piger. Det er 73 nyfødte mere end i 1985 (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Helga: Siden 1985, har det mest populært år for navnet været for nylig – i 2018 var der 11 nyfødte piger, som fik navnet Helga – i de følgende år var det kun 5, som fik navnet (*Danmarks Statistik*, 03.27.2021).

Tove: Ifølge navnebarometer, fik ingen nyfødte navnet Tove i år 1995 og i flere år i 2000'erne (2004, 2006, 2008, 2010, 2011, 2014) – kun 9 nyfødte fik det som navn i 2019 (*Danmarks Statistik*, 03.27.2021).

Inga: Sammenlignet med nogle af de andre navne ovenfor, er Inga også et af dem, som findes ikke så meget blandt nyfødte. I 1985 var der kun en, som fik navnet og i 2019, hvor statistikken slutter, var der 9 piger som havde fået navn Inga. Højeste antal af nyfødte, som blev navnebærere, var i 2017 med 17 nyfødte (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Gertrud: Gertrud er ikke et udbredt navn – i det sidste århundred, siden 1985, har navnet aldrig været valgt mere end 7 gang pr. år for nyfødte piger og i 1997 var der ikke nogen, som fik navnet. De sidste to dekader (2000 – 2019) er populariteten vokset lidt. I 2014 fik 14 nyfødte piger navnet – selv om det 4 år senere i 2018 kun var 3 nyfødte piger der fik navnet. Populariteten svinger lidt, men er nok i dag bedre end i det sidste del af det 20. århundrede. Der findes også en nyfødt dreng, som fik navnet i 2019 (*Danmarks Statistik*, 04.01.2021).

Gunhild: Siden 1985, blandt nyfødte piger, har navnet Gunhild aldrig været udvalgt fornavn for mere end 6 piger pr. år. Der findes flere år, hvor ingen nyfødte piger fik navnet: 1993 – 1997, 1999 – 2000, 2002 – 2003, 2005, 2010, 2013 og det seneste år i 2018 (*Danmarks Statistik*, 04.01.2021).

Astrid: populariteten af navnet, blandt nyfødte piger, har vokset sig stærk siden 1985. Fra 1985 til 1991 var popularitetsintervallet imellem 61 – 88 nyfødte piger pr. år, men navnet begyndte at vokse i popularitet i omkring 1991 – 1993 og siden 1995 har popularitetsintervallet været omkring 200 pr. år indtil nu. 2019 var det højeste punkt for navnepopulariteten af Astrid blandt nyfødte piger, med 278 som blev udvalgt for navnet (*Danmarks Statistik*, 04.01.2021).

Freja: I overensstemmelse med Søndergaards bemærkning om, at navnet Freja var egentlig modenavn i omkring 2000 (2000, s. 83), findes bevis for dette i Danmarks Statistik. Navnet har vokset sig stort i løbet af 1990'erne (1990: 56 nyfødte; 1999: 428 nyfødte). Navnet blev endnu stærkere og i 2005 var det i sin stærkeste tilstand med 593 nyfødte piger, som fik navnet. Derefter er populariteten faldet lidt og sidste dekade (2000 – 2019) blev afsluttet med 354 nyfødte piger som fik navnet i 2019. Der findes også en dreng, som fik navnet i 2017 (*Danmarks Statistik*, 04.01.2021).

4.1.2 Drengenavne

Hermed udvalgte oldnordiske drengefornavne og deres antal af navnebærere blandt nyfødte i 2019, antal af navnebærere i det brede befolkning og navnets udvikling siden 1985.

Bo: Popularitet af Bo har faldet skarpt siden 1985. I 1985 (det mest populære år for navnet blandt nyfødte drenge) var der 98 drenge, som fået navn Bo. I 2019 findes der kun 7 nyfødte drenge, som fået navne samt en pige (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Leif: Fra 1985 var det mest populære tidspunkt for navn Leif blandt nyfødte i 1988 med 12 drenge, som fået navn. Det har aldrig været højere end 7 derefter. Det at 7 nyfødte drenge fået navn var for nylig – i 2019. Året tidligere (2018) var der ingen nyfødte, som fået dette navn! Der har været flere år siden 1985, hvor igen blev opkaldet Leif (1997, 2002, 2006, 2008, 2011, 2018) (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Åge: Et af de mest sjældne navne i listen – med kun 4 nyfødte drenge, som har fået navnet siden 1985 i forskellige år: i 1992, 1994, 2017 og 2018 (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Svend: Siden 1985, var Svend mest populær blandt nyfødte i 2019 med 84 drenge, som fået navnet. Popularitet har vokset jævnt siden 1985 – med blev accelereret i 2010'erne og det største spring var fra 2016 med 48 til 2017 med 80 nyfødte drenge som fået navne (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Bjørn: Siden 1985 har popularitet aldrig været højere end i 2019 blandt nyfødte med 124 drenge, som fået navnet, men i 1986 var der også over 100 drenge, som fået navn Bjørn. Navnets lavpunkt var i begyndelsen af 2000'erne hvor kun 35 nyfødte drenge, som fået navnet. (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Sune: Præcist som Georg Søndergaard har beskrevet, har popularitet af navnet faldet siden 1985 (2000, s. 70). 1985 og 1988 var det højeste punkt for navnets popularitet blandt nyfødte drenge med 92, som fået det som fornavn. Laveste punkt var i 2015 med 8 nyfødte drenge og i 2019 er antallet stadig lav (sammenlignet med 1985) med 13 nyfødte, som fået navne. (*Danmarks Statistik*, 03.28.2021).

Sten: Blandt nyfødte drenge, har Sten været ualmindeligt siden 1985. Antallet af navnebærere har aldrig været højere end 8 (i 1987) siden 1985. Siden 1992 har aldrig mere end to nyfødte drenge pr. år fået fornavnet. Det anden årtusind begyndte med ingen, som fået fornavn og de sidste to dekader har set 12 (inkl. 2000) forskellige år uden at Sten har været valget som et fornavn (*Danmarks Statistik*, 03.31.2021).

Arne: Blandt nyfødte drenge, har Arne set nogle år, hvor det har ikke blevet valgt som fornavn til nogen (2003, 2008, 2009, 2011). Fra 1985 til 2016, var det aldrig valgt mere end 6 gang pr. år til nyfødte drenge. 2017 var navnets rekord med 10 nyfødte drenge, som fået navnet men i 2019 er navnet faldet til 4 navne pr. år, igen (*Danmarks Statistik*, 03.31.2021).

Harald: i 1985 var der kun 3, som fået navnet og i 2019 96 nyfødte drenge, som fået navnet. Navnet har vokset sig roligt siden 1985, men fik et løft i den sidste dekade (2010 – 2019), hvor det sprang fra 29 navne pr. år i 2010 til 96 navne pr. år i 2019 (*Danmarks Statistik*, 01.04.2021).

Erik: Siden 1985 har navnets popularitet blandt nyfødte drenge været mellem rækkevidde af 33 – 67 pr. år. popularitet har springet hurtigt og har nået toppen i 2019 med 169 nyfødte drenge, som fået navn. Der var også en pige, som blev opkaldt Erik i 2019 (*Danmarks Statistik*, 01.04.2021).

Rune: I 1985 fået 245 nyfødte navn Rune, men i 2000 kun 58 nyfødte drenge. Derefter blev navnet endnu sjældnere. For nylig faldet navnet til sit laveste punkt: i 2018 blev kun 8 nyfødte drenge opkaldt sådan (*Danmarks Statistik*, 01.04.2021).

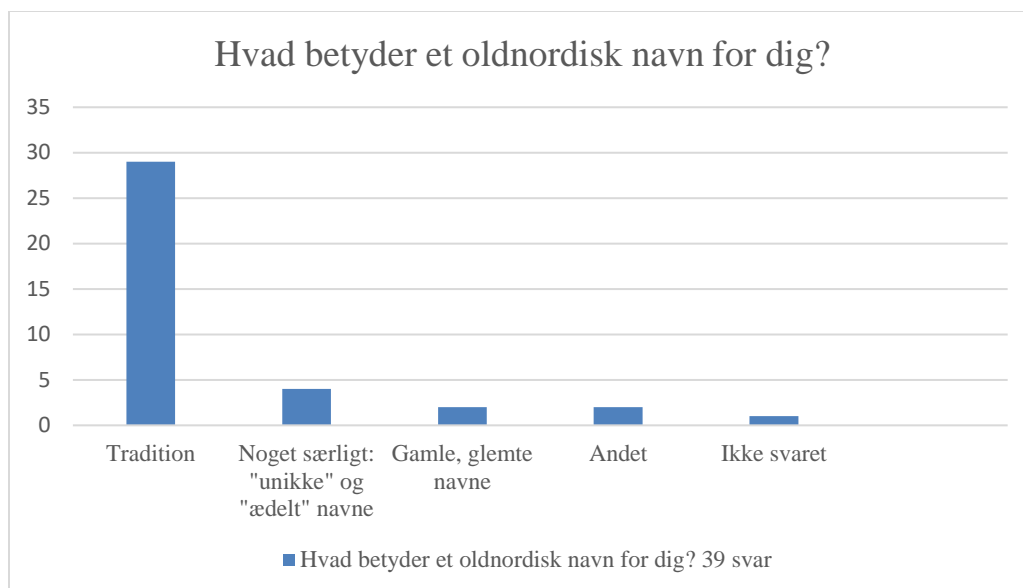
4.2 Hvad er det at danskere give deres børn oldnordiske navne?

Hermed en oversigt over medlemmer af Asatro gruppens holdninger til hvad er det at de giver deres børn oldnordiske fornavne. Der findes også undersøgelsen af deres definition af oldnordiske navne og hvilke navne har de givet til deres børn.

Der findes 39 svarene om alt. 27 kvinde og 12 mænd. Spørgsmålene generelt var omkring deres børn og hvorfor har de fået oldnordiske fornavne. Børn af svarene har blevet født fra 80'erne til 2021. Blandt respondenternes børn var mest af dem født i årtiet 2010 – 2019 og næstmest i årtiet 2000 – 2009. Spørgeskemaet i fuld længde findes i bilaget (bilag 1).

4.2.1 Hvad betyder et oldnordisk navn for dig?

Det følgende afsnit viser medlemmer af Asatro Danmarks holdninger til, at hvad et oldnordisk navn betyder for dem. Fordi spørgsmålet var åbent, blev nøgleord kombineret, som ”rødder”, ”kultur”, ”arv”, ”historie”, ”anerkendelse af forældrene”, ”noget nordisk”, ”fortiden”, ”guder/helt”, ”sagerne” og ”tradition” under ”tradition” - der findes 29 som knytte oldnordiske navne til deres rødder, som ses på nedenstående figur:

Figur 3: Betydningen af et oldnordisk navn for medlemmer af Asatro Danmark

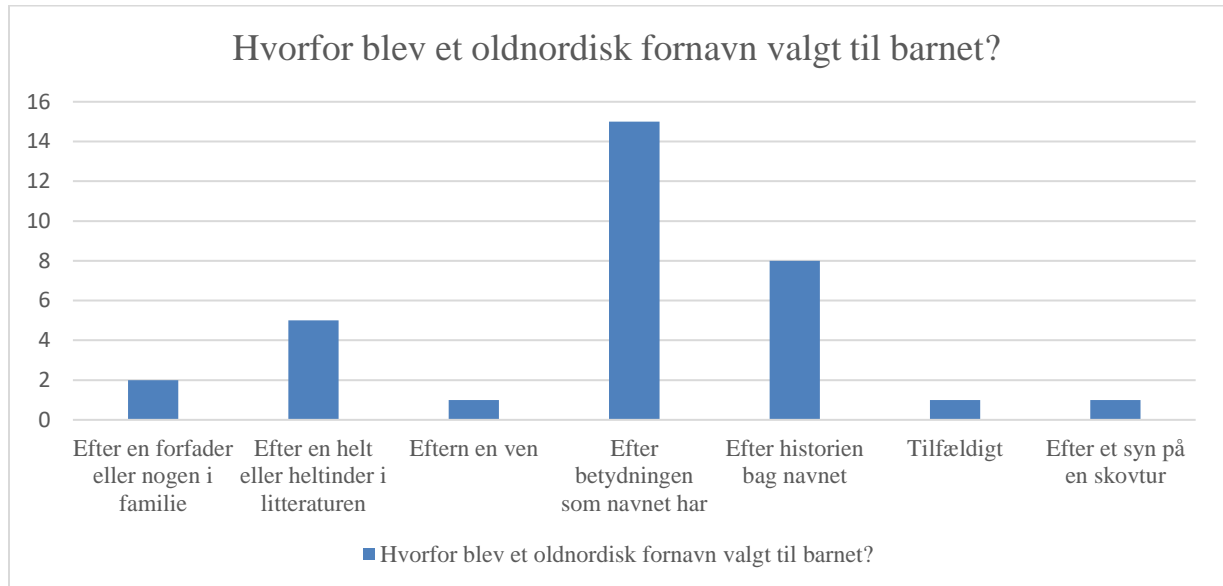
Overhovedet har næsten alle svaret, at med oldnordiske navne associerer tradition, rødder, og anerkendelse af forældrene for dem. For nogle betyd det også ”noget nordisk”: som kunne i princippet samles med tradition og rødder, fordi navnene har været traditionen af norden på et tidspunkt. Der findes nogle, som associerer oldnordiske navne bare med ”unikke” eller ”ædelt” navne uden en dybere forklaring. Et par af svarene har svaret, at med oldnordiske navne associerer noget ”gamle”. Et af svarene tilføjet, at de er ”gamle” navne fra ”vikingetiden”. Det giver en bedre overblik af hvad svareren mente. Svarene, som ”det afhænger af navnet”, ”noget stærkt og sejt” og ”hvert navn har en betydning” er samlet under ”ander”.

4.2.2 Hvad hedder dit barn (dine børn) til fornavn?

I dette kapitel findes en oversigt af eksempler af navne, som svarene har givet til deres børn. For det fleste, har alle svarene skrevet oldnordiske fornavne, med nordisk oprindelse, for eksempel: Sif, Erik, Ragne, Thorbjørn, Solbjørg, Rune, Embla, Hildur, Freja, Magne, Thorhild, Elva Yr, Tyr, Frej, Aske, Ulfur, Huginn, Harald, Bjarke, Aslak.

Navnet Sif (også med stavelsen Siff) var repræsenteret 4 gang, det næstmest populære var Erik med 2 svarene. Der findes også to eksempler med Thor- som førsteled (Thorbjørn, Thorhild). Her findes man også nogle eksempler på, at man vidst ikke præcist, hvad tilhører til oldnordiske fornavne, følgende navne blev også svaret: Rasmus (af latin), Nikolaj (af latin), Louise (af fransk), Valdemar (af russisk).

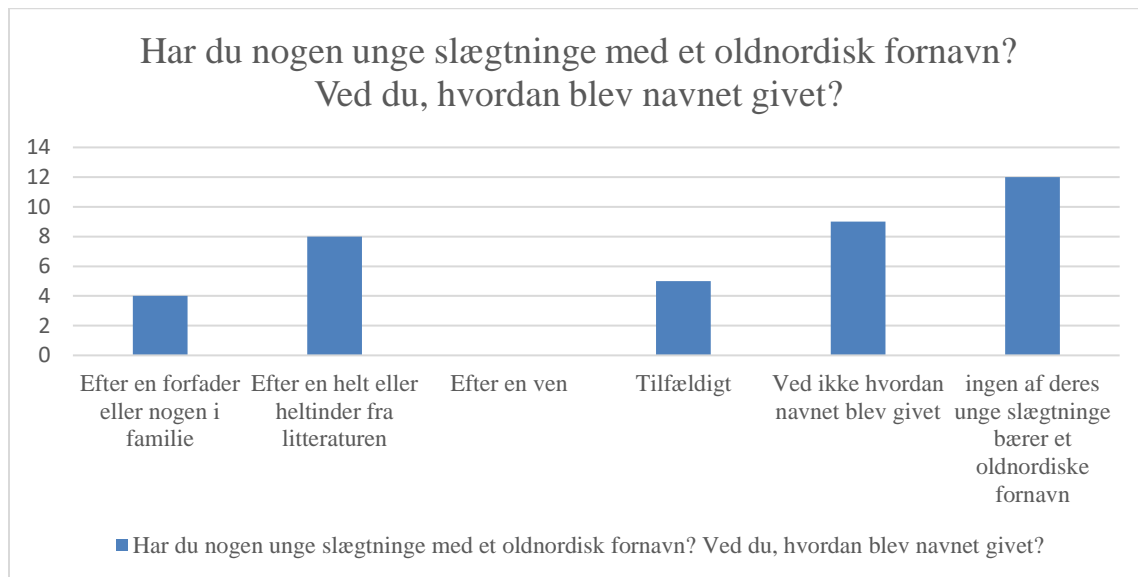
4.2.3 Hvorfor blev et oldnordisk fornavn valgt til barnet?

Figur 4: Ræsonnement bag valget af et oldnordisk fornavn

Svarene, som ”efter en helt eller heltinder litteraturen”, ”efter betydningen” og ”efter historien bag navnet” kunne i principper samles, men dette er ikke gjort i denne sag. Helt eller heltinder fra litteraturen er konkret fra litteraturen – med betydningen, som navnet er tænkt på sammensætning i navnet, for eksempel med navnet Harald: ”nær” og ”hersker” (Søndergaard, 2000, s. 55). Med historien bag navnet mente jeg for eksempel med Harald – som er kendt fra Danmarkshistorien: Harald Blåtand. For det meste, har oldnordisk fornavn givet efter betydningen, som navnet har (15). Det næstmest var at de har givet navnet efter historien (8), som navnet har. Det betyder at valg af et oldnordisk fornavn har været et bevidst valg og ikke en sammentræf. Den tredje mest populære svar med 5 svarene var efter en helt eller heltinder.

4.2.4 Har du nogen unge slægtninge med et oldnordisk fornavn? Ved du, hvordan blev navnet givet?

Figur 5: Oldnordisk fornavne i blandt Asatro Danmarks medlemmers slægtninge

Der findes ikke en stærk forbindelse med oldnordiske navngivning mellem dem, som har givet deres børn oldnordiske navne med deres slægtninge.

Blandt svarerens unge slægtninge har nogle fået navnet efter opkaldelsessystemet, dvs. efter forfader eller nogen i familie og fra litteraturen – det giver plads til at genkende at for det meste som nævne deres børn med oldnordiske navne bruger enten det gamle opkaldelsessystem (efter forfader, nogen i familie) eller har fået inspirationen fra oldnordisk litteraturen (eller litteraturen med oldnordisk som emne).

Blandt dem, som har givet navnet efter en helt eller heltinder fra litteratur, har svaret at deres unge slægtninge også har fået navnet på den samme måde. Samt de, som gav navnet efter opkaldelsessystemet (dvs. efter forfædre), har også slægtninge, som fået deres navn på den samme måde. Man kunne konkludere, at blandt nogle af besvares families slægtninge bruger det samme navngivningsmetoder at videregive oldnordiske fornavne.

4.2.5 Var valget af et oldnordisk fornavn et bevidst valg?

Alle svarene har svaret at valget af et oldnordisk fornavn var et bevidst valg, undtagen en, som har svaret, vidste ikke. Det vises også af spørgsmålet: Hvorfor blev et oldnordisk fornavn valgt til barnet? Hvor det meste svarene har svaret et konkrete grund, som de har brugt, at udvalget navn for deres barn: efter betydningen; efter historien bag navnet; efter helt eller heltinder fra litteraturen.

4.2.6 Var det valgte fornavn svært at forklare for andre? Forstod de hvorfor?

For det meste var det ikke svært at forklare navnevalg til deres familie eller slægtninge – på grund af det kan man godt konkludere, at deres familie eller slægtninge har været forståeligt eller bære den samme sindstilstand. Men der findes svarene, hvor det er klar, at forklaringen til familien var ikke den nemmeste opgave.

4.2.7 Er det vigtigt for dig at videregive oldnordiske navne til dine børn? Hvorfor?

Blandt svarene, findes for det meste dem (28), som er enig, at vigtigheden af videregivelse af oldnordiske navne er højt. Grundene for alle er at det er vigtigt at give videre ens arv, traditioner, rødder, for eksempel: ”det er vores identitet. Det er hvem vi er som folk.” Og ”vores historie er vigtig og den oldnordiske tidsalder har skabt et stærkt folk”. Der findes en stærk forståelse af vigtigheden af videregivelse af oldnordiske navne. Under svaret findes 8, som har svaret ”nej”.

5. ANALYSE

Det følgende er en oversigt over analyse af resultaterne om de 20 udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne. Disse resultater viser hvordan nogle få oldnordiske fornavne i toppen har flere navnebærer end det fleste, som har meget få navnebærer. Samt oversigt af analyse til svare af Asatro Danmark, deres grund til at vælge af oldnordiske fornavne til deres børn og deres holdninger til vigtigheden af videregivelse af oldnordiske fornavne. Der findes et indblik ind i, hvad danske asatroende associerer oldnordiske navne med.

Opgavens første formål var at kigge nærmere på navnestatistikken til at undersøge, hvordan udvalgte oldnordiske fornavne har udviklet sig, med at sammenligne antal af navnebærer med

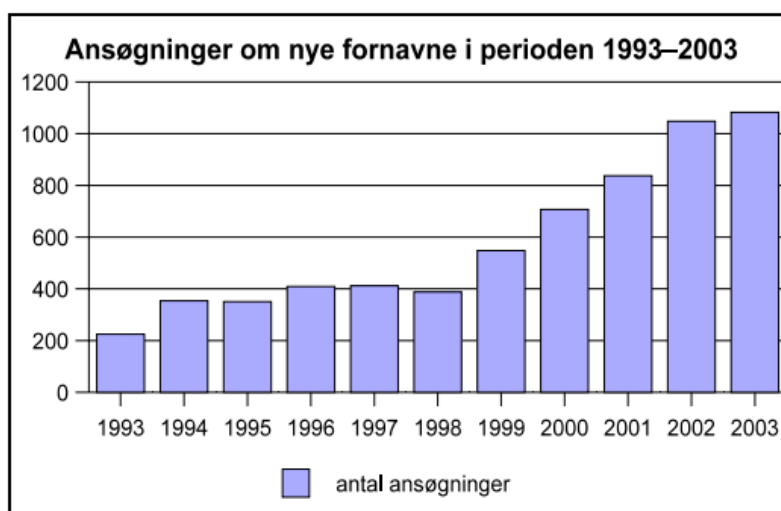
antallet af navne, som står i toppen af frekvenslister (ti hyppigste navne). Teoridel frembringer historisk baggrund om navne, som er oprindeligt nordisk og hvorfor deres udbredelse begyndt at gå ned. Problemstillingen vidst sig at være sand. Ifølge undersøgelsen kan man konkludere, at oldnordiske navne er, for det meste, gået af brug. Der findes nogle eksempler af oldnordiske fornavne, som har vokset sig stærk i popularitet, for eksempel Freja, som står i 4. plads i pigefornavne i 2019, mens de fleste udvalgte oldnordiske fornavne har faldet i popularitet.

Hvad er det, at nogle oldnordiske fornavne er populære end andre? Forfatteren har personligt skrevet til institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab i Københavns Universitet og fået et svar fra Michael Lerche Nielsen, navneforsker, om forklaringen til hvad er det at nogle oldnordiske fornavne har vokset i popularitet mens andre har gået af brug: ”Rigtig mange nordiske navne er i spil - oprindeligt formidlet af tegneserien Valhalla – men ellers diverse TV serier. Dette er en hovedårsag til at det er nogle navne mere end andre som bliver populære.” Hvis populære kultur er det, som løfter navnene op i popularitet igennem det brede befolkning, kunne man konkludere at TV serier som for eksempel Vikings (siden 2012), som har karakter, som Erik (den Røde) og Harald har, i princip, hjulpet med at udbrede disse navne. Begge Erik og Harald har vokset i løbet af det sidste årti. Igennem populære kultur, blandt andet litteratur, filmer og TV serier, kunne frembringe navne, som er gået af brug til det brede befolknings bevidsthed. Det betyder ikke, at hvis man kunne opkalde deres børn efter et navn i populære kultur, som tilfældigt kunne være oldnordisk, at de gør det at holde traditioner. Men det gør navnet alligevel mere synligt.

Ifølge Birgit Eggert har den seneste ændring i danske navneskik været unikke fornavne, der ikke er et del af masserne (2005, s. 150). ”Der viser på antallet af ansøgninger til Kirkeministeriet om godkendelse af nye fornavne at der er tale om en stigende tendens” forklarer Eggert (2005, s. 150). Fra 1993 har ansøgninger stigende vokset fra 225 til 1100 i 2003 – stigning på omkring 400%, (2005, s. 150), som vises på figur 6. Det er vigtigt, fordi i 1801/03 folketælling båret 42,7% af alle kvindepopulation de 10 hyppigste fornavne i tiden og det samme var gyldig for 38,5% af alle mænd (Eggert, 2009, s. 124, 125). Navneforsker Bent Jørgensen har argumenteret for, at folk, også før 1800-tallet ”har benyttet sig af en vis valgfrihed, men at man alligevel ofte valgte det almindelige” (Eggert, 2009, s. 119), som kunne i princip være bevis for et kollektivistisk samfund i tiden. Ifølge Hofstede, er et kollektivistiske samfund, som modsatte af et individualistisk

samfund, et samfund hvor mennesker fra fødsel er integreret i sammenhængende grupper, hvorfra man får beskyttelse hele levetid i bytte for loyalitet (Hofstede og Hofstede, 2005, s. 76).

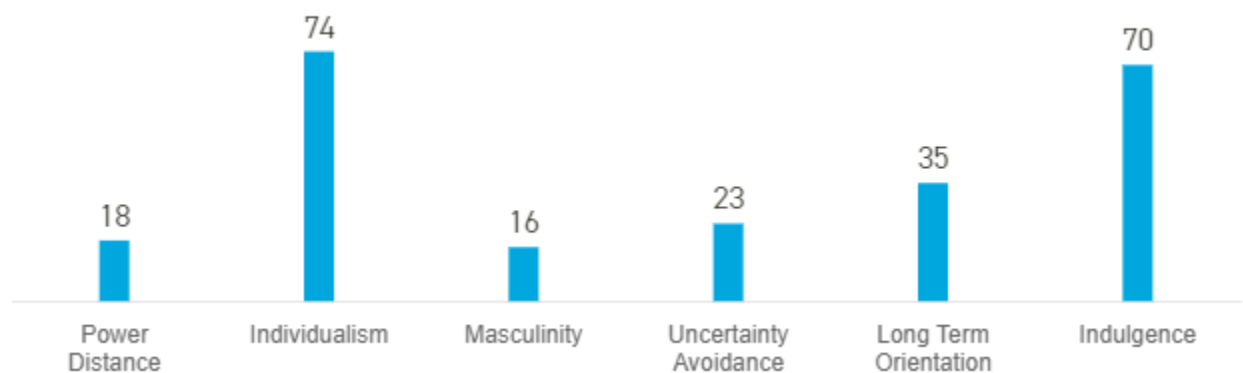
Hvis man ønsker at give deres barn et fornavn, som findes ikke på listen af godkende navne, skal man søge for godkendelse fra Kirkeministeriet (Eggert, 2005, s. 150). De nye navne adskiller sig på, at der findes en eller få bærere af hvert navn (Eggert, 2005, s. 153). I dag er der en tendens til at nye forældre synes ikke, at deres børn skal have for mange kammerater, der hedder det samme (Eggert, 2009, s. 118). Og dette forskellighed i navnemassen siden 1800-tallet skyldes ødelæggelsen af opkaldelsesreglerne, mener nogle navneforskere (Eggert, 2009, s. 118, 119).

Figur 6: fra Birgit Eggerts "Fornavnemod i Danmark" 2005, s.150.

Udover dem, som ønsker at opkalde deres børn ifølge numerologi (Eggert, 2005, s. 151), er nye navne er også inspireret af film og litteratur, der findes flere ansøgninger om navne fra J.R.R. Tolkiens Ringenes Herre: Frodo og Legolas, som kunne i princippet godkendes (Eggert, 2005, s. 152). Men navne, som Batman samt andre specielle navne på tegneseriefigurer kan ikke godkendes, først og fremmest af hensyn til barnets tarv, men også fordi den slags navne bruges normalt som kælenavne (Eggert, 2005, s. 152). Der findes også eksempler af mennesker, som ønsker at skifte navn fordi de har fået en ny tro, som buddhisme (Eggert, 2005, s. 152). Det, at søge for at være unikt stammer af et individualistisk samfund – i et individualistisk samfund er unikhed vigtigt (Kim og Markus, 1999). Desuden er unikheden af børnefornavne en gyldig indikator af individualisme (Varnum og Kitayama, 2011). Danmark er, ifølge Hofstedes landssammenligning (figur 7), et individuelle samfund (Hofstede Insights, 20.05.2021).

I et individualistisk samfund findes løse båndene mellem individer – det forventes, at alle ser efter sig selv og sin nærmeste familie (Hofstede og Hofstede, 2005, s. 76).

Figur 7: Hofstede-Insights: Danmark har 74 punkter under individualisme

Ifølge Eva Meldgaard, er modenavn et navn, der pludselig bliver utrolig populært, som regel uden at man egentlig ved hvorfor (2003, s. 14). Hun fortsætter med teorien af Rainer Frank: ”et fornavn skal bæres af mindst 2% af de nyfødte i en årgang for at være et modenavn” (2003, s. 14). Ifølge teorien, er ingen af de udvalgte oldnordiske fornavne såkaldt modenavne som Freja eller Erik, fordi de overstiger ikke det 2% af antal af nyfødte navnebærere af sit køn. Faktisk navnet, som Erik, kunne ikke, i princippet, være et modenavn, fordi et modenavn skal gå af mode næsten lige så hurtigt som det dukkede op – navne Peter og Marie (muligvis Erik og Bjørn) der har været populære fornavne i flere hundrede år er ikke modenavne (Meldgaard, 2003, s. 14). Men Freja kunne passe som et modenavn på den måde, at dog navnet var populært som døbenavn i allerede 1800-tallet, gik det af brug i begyndelsen af 1900-tallet, men blev genoptaget igen i allernyeste tid (Søndergaard, 2000, s. 83) – dvs. navnet har været populært, men har også forsvundet i løbet af flere hundrede år, som kunne være en kendetegn af et modenavn. Selvom antal af navnebærere af Freja passer ikke det 2% af alle nyfødte piger i 2019, som vises i nedenstående figur.

Opgavens anden formål var at undersøge, hvad er præcist dette, at dansk asatroende give deres børn oldnordiske fornavne samt at undersøge deres holdninger til vigtigheden af videregivelse af oldnordiske fornavne.

Med oldnordiske fornavne associerer asatroende mest tradition: rødder, kultur, arv, historie, anerkendelse af forældre, noget nordisk, guder. Samt nogle, som knytte oldnordiske fornavne med

unikke og ædelt navne. Spørgsmål ”bærer du selv et oldnordisk fornavn?” som et opvarmningsspørgsmål, hvorfra kunne konkludere, at blandt svarene kunne finde et eksempel på, at man har misforstået betydningen af hvilken navne tilhører til oldnordiske navne. En af svarene svaret deres navn i stedet for ja eller nej – ”Bent”. Navnet stammer faktisk af navnet ”Benedikt”, som er faktisk af latin, selvom Bent er en dansk version af navnet. Navnet betyder ”velsignet” på latin (Søndergaard 2000, s. 47). Det kan være bevis for, at i det mindste en af svarene troede at deres navn er oldnordisk, når det faktisk ikke er det.

Svarenes børn bærer nok oldnordiske navne, men der findes nogle svar, hvor navne, som Rasmus (af latin), Nikolaj (af latin), Louise (af fransk), Valdemar (af russisk) blev svaret. Alle disse navne er ikke med nordisk oprindelse. For man kunne det være, at et oldnordisk fornavn er bare et gamle navn dvs. et navn, som har knyttet til dansk kulturhistorie for flere hundrede år. Alle disse navne har været i brug i Danmark for flere hundrede år (Søndergaard, 2000, s. 91, 73, 67, 65).

Navnet Valdemar er kendt siden Valdemar den Store (1131-1182) (Søndergaard 2000, s. 73). Dvs. navnet har været i brug i Danmark for næsten tusind år. Et anden eksempel er Prins Valdemar fra det 20. århundrede. De kunne konkluderes, at nogle af svarere fejlagtigt anser, at navnet tilhører til oldnordiske navne på grund af navnets alder og forbindelse med Danmarks kulturhistorie (samt kongelige navne). Samt for eksempel prins Nikolai af Danmark og prinsesse Louise Augusta af Danmark, Birgit Eggert har beskrevet i et svar til Michael Lerche Nielsen, at dog ”kongelige fornavne er generelt set trendsættende og et sikkert valg, dog med forbehold for, at de skal være generationssvarende” findes der ikke en videnskabelig undersøgelsen om udsagnet (Eggert, 2011, s. 1). Derfor er det umulig at konkludere, at svarene har omfat disse fremmede navne, som oldnordiske navne ifølge kongelige fornavne. Eggert fortsætter med at et ”generationssvarende navn” er et udefineret størrelse (2011, s. 1). Selvom generationer har noget at gøre med navngivningsskik – navne er i knyttet til bestemte generationer (Bechsgaard, 2020, s. 44). Man kan typisk bedst lide navne, som findes to-tre generationer før vores egen (Bechsgaard, 2020, s. 44). Det går omkring 100 år mellem, at ”navne kommer ind i varmen”, skriver Bechsgaard (2020, s. 44).

Asatroende har valget navnet til deres børn mest efter betydningen som navnet har, også efter historien. Ifølge Bechsgaard findes der ikke ofte en sådan stærk forbindelse mellem betydning bag

navnet med navnebærer i dagens Danmark (2020, s. 79), som i oldtiden, hvor man ønskede at få de samme egenskaber, som var i navnets betydning (Søndergaard, 2000, s. 5), selvom fra Asatroende kunne de være forventet, da de følger gamle traditioner. Det samme gælder til sociale klasser i hvert fald, da i fortiden blev sammensatte navne som Sigrid båret af kun de øvre klasse (Bechsgaard, 2020, s. 79) - alle har muligheder at opkalde deres datter Sigrid, et godkendt navn, ifølge Familieretshuset (*Familieretshuset*, 15.05.2021).

Der findes svarene, som har opkaldet deres børn efter helt eller heltinder i litteraturen og nogle, som har givet navnet efter det gamle opkaldelsessystem (efter en forfader, nogen i familie). Næsten alle svarene har svaret, at et oldnordisk fornavn var et bevidst valg for deres barn. På den sammen måde (litteraturhelte, opkaldelsessystem) har svarenes unge slægtninge også fået deres navne. Som står i teorien, begyndte opkaldelsessystem at gå af brug i allerede 1800-tallet og lige derefter begyndte man at opkalde deres børn efter helt og heltinder i litteraturen (Eggert, 2005, s. 149). Det gælder i denne sag, også – at give fornavn efter litteraturhelte var populære end det gamle opkaldelsessystem. Dvs. det gamle opkaldelsessystem bruges ikke meget, også, hos asatroende! Men, hvis man har blevet asatroende for nylig, mens deres forældre bærer bibelske navne, kan de ikke videregive oldnordiske navne ifølge en af den ældste navngivningsregel. Dvs. da opkaldelsessystemet er brugt mindre end tidligere, mener det ikke, at oldnordiske fornavne får mindre udbredelse.

For det meste var det ikke svært at forklare navnevalg til deres familie eller slægtninge – på grund af det kan man godt konkludere, at deres familie eller slægtninge har været forståeligt eller bære den samme sindstilstand. Men der findes svarene, hvor det er klar, at forklaringen til familien var ikke den nemmeste opgave – muligvis fordi deres familie har ikke samme sindstilstand (Asatro) eller familien har forventet noget ”traditionelle” (på grund af antal af navnebærer i hele befolkningen med hensyn til navnehistorien og ikke traditionelle på grund af navne med nordisk oprindelse) som Jens og Karen – navne, som man kalder ”den gode gamle danske navne”, men som faktisk stammer af middelalderens helgennavne (Eggert, 2005, s. 149).

For det meste dem, som er enig, at vigtigheden af videregivelse af oldnordiske navne er højt. Grundene for alle er at det er vigtigt at give videre ens arv, traditioner, rødder, for eksempel: ”det er vores identitet. Det er hvem vi er som folk.”

Der findes et svar, som er spændende: ”Nej det lå bare naturligt for os som asatro”, hvor svarene har adskilt Asatro fra det brede befolkning i Danmark. På grund af det ser det ud, som Asatro er noget andet end dem, som har ikke tro på det, selvom alle danskere har de samme kulturhistoriske rødder, i princippet. Der findes svar, hvor de ikke prioriterer videregivelse af oldnordiske navne på grund af ”navnet skal passe til personen, ikke omvendt”. Det giver bevis for at de anerkender sig ikke at oldnordiske navne er forbundet med arv, altså noget, som man giver videre.

Der findes svar, hvor de ikke prioriterer videregivelse af oldnordiske navne på grund af ”navnet skal passe til personen, ikke omvendt”. Det giver bevis for at nogle anerkender sig ikke at oldnordiske navne er forbundet med arv, altså noget, som man giver videre. Navngivning er påvirket også af forældrenes verdenssyn med familier, som giver kun bibelske navne til deres børn (Ainala, Saarelma og Sjöblom, 2008, s. 180). På den anden side findes familier, hvor bibelske navne er udelukket og hvor familien føler forbundet med miljøbeskyttelse og vælger navne med naturtemaer (anf.v), som oldnordiske fornavne har et stort udvalg af.

5.1 Kritikken af spørgeskemaet:

Nogle spørgsmålene blev spurgt uden at det hovedspørgsmål blev svaret til. Spørgeskemaet var konstrueret at være inklusiv med at involvere svarene uden børn og forældre, som har ikke navnet deres børn med oldnordiske fornavne. Selv om har inkludering af de to grupper givet nogle forklaringen til spørgsmål ”hvorfors er det vigtigt at videregive oldnordiske navne?”, har de ikke været hjælpsom til hovedspørgsmålet: hvad er det, at dansk asatroende give deres børn oldnordiske fornavne? Endvidere blev nogle spørgsmål spurgt sådan, et de kunne ikke bruges for statistikken.

Hvis udbredelse af oldnordiske fornavne skal undersøges videre i fremtiden, ville det være en god ide at dele spørgeskemaet hos danskere, som er ikke asatroende. Asatroende skulle, i princippet, vide om de gamle navne, fordi de lever ifølge gamle skik. Men danskere, generelt, ofte gør det ikke som sådan. Fordi spørgeskemaet har været delt hos asatroende, har resultaterne været næsten forventet.

6. KONKLUSION

Opgavens formål var at sammenligne og analysere de 10 hyppigste drenge- og pigefornavne med 10 udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne. Samt at undersøge hvad er det at dansk asatroende give deres børn oldnordiske fornavne og hvad er deres holdning til vigtigheden af videregivelse af oldnordiske fornavne.

I teori vises hvordan oldnordiske navne har udviklet sig i løbet af århundrede og hvordan de havde tabt terræn i løbet af middelalderen. Samt en oversigt om dansk navneskik siden oldtiden indtil nutidens Danmark. Når man analyserer teorien og resultaterne af de 20 udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne, kan man sige at problemstillingen er sand. Det fleste af udvalgte oldnordiske drenge- og pigefornavne er gået af mode mens der findes nogle få, som konkurrerer med den mest populære navne blandt nyfødte. Et af dem er Erik, som har faktisk været brugt siden oldtiden, men også i løbet af middelalderen, efter Kristendommen, da det var også en del af kongelig familie for næsten år. Der findes flere grunde til mangel på popularitet – først og fremmest et individualistisk samfund, som Danmark nok er, forstyrrer brugen af oldnordiske fornavne på grund af forældrenes ønske at deres barn skulle være anderledes, mens de gamle opkaldelsesregler er også mindre brugt i dag. Nye navne fås fra populære kultur, men nogle gange kan det også være gode nyheder for oldnordiske fornavne, fordi der findes også navne af det slags i spil, hvorfra forældrene kunne være inspireret fra. Hvis den kongelige familie beslutter at bruge et oldnordisk fornavn, er forbindelse mellem kongelige families navngivningstendenser ikke videnskabeligt bevist mellem at det bredde befolkning får inspirationen derfra, endnu. Men oldnordiske fornavne kan blive populær igen, fordi miljøbeskyttelsesbevægelse, som er blevet utroligt populært, består helt sikkert af nogle, som ifølge deres verdenssynet give deres barn oldnordiske fornavne med natur som emne.

Problemstilling om, hvad er det at danske asatroende give deres børn oldnordiske navne og deres holdninger til vigtigheden af videregivelse af oldnordiske fornavne, findes flere forklaringen til: med oldnordiske fornavne associerer medlemmer af Asatro Danmark mest tradition. Medlemmers børn bærer oldnordiske fornavne, men der findes nogle svar med udenlandske navne. De kunne konkluderes, at nogle af svarere fejlagtigt anser, at navnet tilhører til oldnordiske navne på grund af navnets alder og forbindelse med Danmarks kulturhistorie. Asatroende har valget navnet til

deres børn mest efter betydningen som navnet har, som er ofte sjældne i nutidens Danmark, men forventet fra dem, som følger den gamle skik.

Der findes medlemmer, som har opkaldet deres børn efter helt eller heltinder i litteraturen og nogle få, som har givet navnet efter det gamle opkaldelsessystem (efter afdøde slægtninge). Det at der findes få, som har givet navnet efter opkaldelsessystemet, er ikke uventet, først, fordi det har gået af brug mere og mere siden 1800-tallet, men også fordi når man har skiftet til asatro for nylig, mens deres forældre ikke bærer oldnordiske fornavne, er brugen af opkaldelsessystemet umuligt for at videregive oldnordiske fornavne.

Næsten alle er enig med, at videregivelse af oldnordiske fornavne, er vigtigt – på grund af ellers taber de, som folk, deres: arv, traditioner og rødder. Medlemmer har givet deres børn oldnordiske fornavne på grund af traditioner, rødder og anerkendelse af forældrene - som noget, som de kunne, i princip, tabes hvis de ikke giver dem videre.

Alt i alt kan man sige, at oldnordiske fornavne er sjældne brugt, men de er ikke gået væk. Der findes nok asatroende, for eksempel, som respekterer gamle skik og videregive traditioner samt oldnordiske fornavne til deres egne børn og deres børnebørn kan muligvis gøre det samme.

EESTIKEELNE RESÜMEE/ estisk resumé

Tartu Ülikool

Maaailma keelte ja kultuuride kolledž

Skandinavistika osakond

Taani keel ja kirjandus

Töö pealkiri: Miks annavad Taani maausulised oma lastele vanapõhja eesnimesid? Käesolev olukord väljavalitud vanapõhja eesnimede seas

Bakalaureusetöö

Juhendajad: Ewa Holm ja Niels Broen

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida ja võrrelda 10ne kõige enamlevinud poiste eesnimesid ja 10ne kõige levinuma tüdrukute eesnimesid ning võrrelda neid 20ne autori poolt väljavalitud vanapõhja poisi- ja tüdrukute eesnimedega. Peale selle on eesmärgiks uurida, miks panevad Asatro Danmark (maausulised) liikmed oma lastele vanapõhja eesnimesid ning mis on nende hoiakud vanapõhja nimede edasiandmise suhtes.

Teoorias on väljatoodud, millised on vanapõhja nimed, kust vanapõhja nimesid üldse teatakse ning kuidas nad keskajal nimekandjaid kaotasid, kui Kristlus Taani jõudis. Samuti on ülevaade sellest, millised nimed veel keskajal Taani jõudsid. Teooriat ja analüüsi võrreldes võib järeldada, et esimene uurimisküsimus: kas autori poolt 20 väljavalitud vanapõhja eesnime olid haruldased Taanis sündinute laste seas 2019 aastal pidas paika. Enamik väljavalitud nimedest on moest välja läinud just selles mõttes, et neid nimesid antakse lastele vähe. On mõned kindlad vanapõhja eesnimed, mis konkureerivad kõige populaarsemate laste eesnimede seas, aga neid on vähe.

Uurimisküsimus: miks annavad Taani maausulised oma lastele vanapõhja eesnimesid ning nende hoiakud vanapõhja nimede edasiandmise suhtes leidis mitmeid põhjendusi. Vanapõhja eesnimedega seostavad Asatro Danmark liikmed traditsiooni, kes on ka oma lastele enamasti vanapõhja eesnimed andnud. Leidub ka vastajaid, kes on ekslikult pidanud välise päritoluga nimesid vanapõhja eesnimedeks, millest võib järeldada, et kindlate välise päritoluga vanemate nimedega võidakse neid seostada vanapõhja eesnimedega, sest need on mitmeid sajandeid olnud Taani kultuurajalooga seotud. Kõik, peale ühe, vastajad on nõus, et vanapõhja eesnimede edasiandmine oma lastele on äärmiselt tähtis. Vastasel juhul võivad nad kaotada oma juured ja

traditsioonid. Samadel põhjustel on ka vastajad oma lastele vanapõhja eesnimed andnud: traditsioonid, juured, esivanemate teadvustamine – vastasel juhul võib see kõik kaduda.

Kokkuvõtteks on vanapõhja eesnimed kasutusel vähe, aga need pole üdini kadunud. Taanis leidub veel inimesi, näiteks Taani maausulised (asatroende), kes ausatavad vanu traditsioone ning annavad vanapõhja eesnimesid ka edasi. Võimalik ka, et nende lapselapsed teevad sama.

Litteraturliste

Ainala, T., Saarelma, M. og Sjöblom, P. (2008) *Names in Focus: An Introduction to Finnish Onomastics*. Linguistic. Helsinki: Studia Fennica.

Bechsgaard, K. K. (2020) *Navne*.

Danmarks Statistik (uden år). Tilgængelig hos: <http://www.dst.dk/>. Sidst besøgt: 24.05.2021

Den Danske Ordbog (uden år). Tilgængelig hos: www.ordnet.dk. Sidst besøgt: 24.05.2021

Eggert, B. (2005) “Fornavnemode i Danmark”, *Institut for Nordisk Sprog og Litteratur, Aarhus Universitet*, (10. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Aarhus Universitet 7.–8. oktober 2004. Århus), s. 147–154.

Eggert, B. (2008) “Nordisk navnerenæssance i Danmark Indledende studier”, *Norna*, 84, s. 113–139.

Eggert, B. (2009) “Almuens fornavne omkring år 1800”, *Landbohistorisk Tidsskrift*, 6(1), s. 89–125.

Eggert, B. (2011) “Vincent og Josephine om royal påvirkning i navngivningen Eggert, Birgit”, (2011), s. 1–3.

Familieretshuset (uden år). Tilgængelig hos: <https://familieretshuset.dk/navne/navne/godkendte-fornavne>. Sidst besøgt: 24.05.2021

Forn Siðr (uden år). Tilgængelig hos: <https://fornsidr.com/old-customs>. Sidst besøgt: 24.05.2021

Hald, K. (1971) *Personnavne i Danmark I. Oldtiden*. København: Dansk historisk fællesforenings håndbøger.

- Hald, K. (1974) *Personnavne i Danmark II. Middelalderen*. København: Dansk historisk fællesforenings håndbøger.
- Hofstede, G. og Hofstede, G. J. (2005) *Cultures and organizations: software of the mind*.
- Hofstede Insights (2021) *Hofstede Country Comparison*. Tilgængelig hos: <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/denmark/>. Sidst besøgt: 24.05.2021
- Hvad er Asatro i dag?* (uden år). Tilgængelig hos: <https://natmus.dk/historisk-viden/danmark/oldtid-indtil-aar-1050/vikingetiden-800-1050/tro-og-magi-doed-og-ritual/hvad-er-asatro-i-dag/>. Sidst besøgt: 24.05.2021
- Kim, H. og Markus, H. R. (1999) “Deviance or uniqueness, harmony or conformity? A cultural analysis”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(4), s. 785–800. doi: 10.1037/0022-3514.77.4.785.
- Kristensen, M. (1916) “Danske fornavne: en historisk skitse”.
- Meldgaard, E. V. (1994) “De kristne personnavne kommer”, *Vikingetidens sted- og personnavne: Rapport fra NORNA's 22. symposium i København 14. – 16. januar 1993*, 54(55), s. 201–17.
- Meldgaard, E. V. (2003) “Hvad hedder barnet og hvorfor?”, i *Navnet er trofast. Modersmålselskabets årbog 2003*. København, s. 11–24.
- Meldgaard, E. V. (2008) “Efternavnets historie”, s. 1–12.
- Rimhøj, B. R. (uden år) *Hvordan bliver man Asatroende?* Tilgængelig hos: <http://asatrosamling.dk/om-asatro/hvordan-bliver-man-asatroende/>. Sidst besøgt: 24.05.2021
- Social- og Indenrigsministeriet (2019) *Navnelov*. Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/767>. Sidst besøgt: 24.05.2021
- Søndergaard, G. (2000) *Danske for-og efternavne: betydning, oprindelse, udbredelse*. 1. Askholms forlag.
- Thrane, H. (2009) *Oldtid*. Tilgængelig hos: <https://danmarkshistorien.dk/perioder/oldtid-indtil-ca-800/>. Sidst besøgt: 24.05.2021

Varnum, M. E. W. og Kitayama, S. (2011) “What’s in a name? Popular names are less common on frontiers”, *Psychological Science*, 22(2), s. 176–183. doi: 10.1177/0956797610395396.

BILAG 1

Spørgeskemaet

Indledning:

Jeg hedder Markus. Jeg studerer på Tartu Universitet i Estland og jeg er i gang med at skrive min bacheloropgave:

mit emne handler om oldnordiske navne - om hvorfor give danskere deres børn oldnordiske navne i det 21. århundrede? Med oldnordiske navne mener jeg navne som stammer af oldtiden (indtil endelse af vikingetiden i året 1050), som f.eks. Erik og Bjørn.

Svarene er samlet anonymt!

Spørgsmål:

De første tre spørgsmål er de samme for alle besvarer:

- 1) Hvad betyder et oldnordisk navn for dig?
- 2) Kender du oldnordiske navne?
- 3) Bærer du selv et oldnordisk navn?

Fordi problemstillingen handler om hvad er det at danskere give deres børn oldnordiske navne, blev spørgsmålene opdelt herfra:

- 4) Har du børn?

A) Ja (børn som ikke bærer oldnordiske navne)

B) Ja (børn som bærer oldnordiske navne)

C) Nej

Hver mulighed (A, B, C) har lidt forskellige spørgsmål, for bedre forståelse har jeg opdelt det i tre sektioner:

Sektion A (Ja (børn som ikke bærer oldnordiske navne):

A-1) Har du nogle unge slægtninge med et oldnordisk fornavn? Hvorfor blev navnet givet?

Flere valg.

A-2) Er det vigtigt at videregive oldnordiske navne til børn? Hvorfor?

A-3) Køn

Sektion B (Ja (børn som bærer oldnordiske navne):

B-1) Hvad hedder dit barn (dine børn) til fornavn?

B-2) Hvornår var dine børn (dit barn) født? **Flere valg.**

B-3) Hvorfor blev et oldnordisk fornavn valgt til barnet?

B-4) Har du nogle unge slægtninge med et oldnordisk fornavn? Ved du, hvordan blev navnet givet? **Flere valg.**

B-5) Var valget af et oldnordisk fornavn et bevidst valg?

B-6) Var det valgte fornavn svært at forklare for andre? Forstod de hvorfor? (Dine forældre, familie, venner, kæreste).

B-7) Er det vigtigt for dig at videregive oldnordiske navne til dine børn? Hvorfor?

B-8) Køn

Sektion C (Nej):

C-1) Hvis du får et barn, ville du overveje at give et oldnordisk fornavn til barnet?

C-2) Har du nogen unge slægtninge med et oldnordisk fornavn? Hvorfor blev navnet givet? **Flere valg.**

C-3) Hvis du havde et barn, som du har opkaldt efter et oldnordisk navn, tror du at mennesker omkring dig ville forstå hvorfor du har valgt dette navn? (Dine forældre, familie, kæreste, venner).

C-4) Er det vigtigt at videregive oldnordiske navne til børn? Hvorfor?

C-5) Køn

Der findes 39, som har svaret.

BILAG 2

Navnets etymologi

Pigenavne

Bodil: nordisk pigenavn, som stammer af ældre Bothildr. Sammensætning: bo 'bo, bedring' og hildr 'kamp'. Kendt fra middelalderen, kong Erik Ejegods dronning hed Bodil. Sideform: Boel. Et af de almindeligste pigenavne i Danmark. Kendes i dansk fra middelalderen og har gennem århundreder været en del af det almindelige fornavne repertoire. Som så mange andre navne brugt med varierende hyppighed til forskellig tid. Fik under den nordiske navnerenæssance en opblomstring, der varede til langt ind i 1900-tallet. I nutiden bruges det kun sjældent (Søndergaard, 2000, s. 78).

Signe: nordisk pigenavn af ældre Sighni. Sammensætning: sigi 'sejr' og ny 'ny'. Kendes i Danmark helt tilbage fra oldtiden men uddøde i løbet af middelalderen. Blev genoptaget i 1800-tallet i overensstemmelse med den fornyede interesse for alt nordisk. Mest almindeligt i perioden 1910-1920. Og igen efter 1980. Modenavn i 1980'erne og 90'erne. Stadig yderst populært (Søndergaard, 2000, s. 99).

Sigrid: gammelt nordisk pigenavn. Stammer fra ældre dansk Sighrith. Sammensætning: sigi 'sejr' og frith 'smuk, elsket'. Interesse for navnet blev fornyet i 1800-tallet og i 1900-tallet. Navnet er stadig populært (Søndergaard, 2000, s. 99).

Helga: et nordisk navn, som er uden betydning i nutidens navngivning. Blev erstattet af Helle i løbet af næste generationer efter navnerenæssance i 1800-tallet. Stammer af ældre Helgi (Søndergaard, 2000, s. 85).

Tove: dansk kortform af forskelligt sammensatte pigenavne på Thor-. Kendt i Danmark siden vikingetiden, som er brugt med varierende hyppighed. Genoptaget både i 1800-tallet under den nordiske navnerenæssance og i 1900-tallet. Et af de almindeligste pigenavne i Danmark, men som sjældent bruges i nutiden (Søndergaard, 2000, s. 102).

Inga: et almindeligt navn i 1920'erne og 1930'erne, som ikke bruges i nutiden. Kortform til sammensatte pigenavne på Ing- (Ingeborg, Ingegerd, Ingrid). Stor udbredelse i middelalderen. Genoptaget i 1800-tallet. (Søndergaard, 2000, s. 86).

Gertrud: Søndergaard skriver følgende: ”af ældre Gertrut. Sammensat af ger ”spyd” og trud ”kraft, styrke”. Helgeninde fra 600-tallet. Kongedatter der sagde nej til et fyrsteligt ægteskab og gik i kloster. Skytshelgen mod rotte- og museplage samt feber. Enkers og vejfarendes helgen – navnedag: 17. marts. Ifølge statistikken har Gertrud en særlig markant udbredelse på Fyn og omliggende øer. I nutiden bruges det kun sjældent som døbenavn” (2000, s. 84).

Gunhild: sammensætning: gun ”kamp” og hild ”kamp”. En af valkyrierne bar navnet. Er også et af navnene, som blev genoptaget i 1800-tallet under navnerenæssancen. Ikke brugt i dag (Søndergaard, 2000, s. 84).

Astrid: stammer af ældre Asfriðr. Sammensat af oss ”gud”, as’ og ord med betydning ”smuk” eller ”elsket” (Søndergaard, 2000, s. 77).

Freja: islandsk navn, jfr. islandsk Freya ”herskerinde” (samme ord, som ”frue” tilføjer Søndergaard). Var populært som døbenavn i 1800-tallet, men gik af brug i 1900-tallet. Søndergaard skriver at ”det i dag er et egentligt modenavn” (bogen er fra år 2000 – autor) (2000, s. 83).

Drengenavne

Bo: oprindeligt tilnavn, af ældre Bui ’den boende’. Middelaldernavn, som blev glemt i de sidste århundreder af middelalderen - fik opblomstring under den nordiske navnerenæssance i 1800-tallet. Navnet er ”på retur over hele landet” ifølge Eva Meldgaard (Søndergaard, 2000, s. 48).

Leif: navn kendt på vikingetiden. Kortform af navne på -leif (Thorleif, Frithleift). Genoptaget under navnerenæssancen i 1800-tallet. Et af de almindeligste drengenavne i Danmark i 1900-tallet. For det meste ikke brugt i nutiden (Søndergaard, 2000, s. 62).

Åge: (dansk) stammer af ældre Aki. Sammensætning af ai ’oldefar’ og ki, kælenavnsendelse. Navnets historie går tilbage til vikingetiden – navnet blev forsvundet i løbet af middelalderen fra det almindelige navnebrug men blev genoptaget i 1800-tallet med den fornyede interesse for alt

det nordiske. Fik en vældig udbredelse i landbefolkningen, noget der holdt sig et godt stykke ind i 1900-tallet. Bruges sjældent i dag (Søndergaard, 2000, s. 74).

Svend: stammer af ældre Swen, Sveinn, af betegnelsen 'svend' i betydningen 'fri mand som er i en andens tjeneste'. Et af de almindeligste drengenavne i Danmark. Indgår som førsteled i mange dobbeltnavne Svend Erik, Svend Aage osv. Flere danske konger havde båret navnet siden middelalderen. Udbredelse i 1800-tallet i forbindelse med romantikkens interesse for alt nordist. Navnedag 3. december. (Søndergaard, 2000, s. 70).

Bjørn: dyrenavnet 'bjørn'. Sideformer: Bjarne, Bjarno, Bjerne. Blev næsten uddød i løbet af middelalderen. Genoptaget i 1800-tallet under navnerenæssance. I endelsen af 1900-tallet blev populært igen. (Søndergaard, 2000, s. 48).

Sune: af ældre sun 'søn'. Kendt i Danmark siden oldtiden, men har aldrig haft nogen særlig udbredelse. Ingen særlig udbredelse under den nordiske navnerenæssance – kun i 1900-tallet blev navnet taget i anvendelse. Efter 1985 brugt sjældnere (Søndergaard, 2000, s. 70).

Sten: kommer af ældre Steinar. Søndergaard forklarer, at der findes flere muligheder, hvor ordet stammer fra og at det "måske" kommer fra ordet "sten" eller kortform af navne med sten-, stein- (Stenkil, Stenbjørn, Torsten, Øystein). Et af det mest almindelige drengenavn i Danmark for 25 år siden (dvs. 1975 – autor) (Søndergaard, 2000, s. 70).

Arne: "nordisk, kortform af Arnbjørn, Arnhil og andre navne på Arn- 'ørn'. Latiniseret form: Arno ifølge Georg Søndergaard (2000, s. 46).

Harald: sammensæt af: nær og hersker. Også kendt fra historien – Harald Blåtand, søn af Gorm den Gamle og Thyra Danebod. Almindelig drengenavn i Norge i middelalder og i nyere tid (Søndergaard, 2000, s. 55).

Erik stammer af ældre Eiríkr. Navnet er sammensæt af alene (ein) og herre (ríkr). Kendt fra middelalderen som svensk og dansk kongenavn. Brugt også i kombinationer, som Hans Erik, Svend Erik osv. Blev folkeligt udbredt i første halvdel af 1900-tallet (Søndergaard, 2000, s. 52)

Rune – ifølge Søndergaard er navnet "svensk, måske mandlig form af pigenavnet Runa – eller kortform af sammensætning med Run- 'rune, hemmelighed'" (2000, s. 69).

Mina, Markus Moosar, kinnitan, et olen bakalaureusetöö kirjutanud iseseisvalt. Kõikidele kasutatud materjalidele, teiste autorite väidetele ja arvamustele on nõuetekohaselt viidatud.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Markus Moosar,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose:
HVAD ER DET AT DANSKE ASATROENDE GIVE DERES BØRN OLDNORDISKE
NAVNE? NUVÆRENDE SITUATION AF UDVALGTE OLDNORDISKE FORNAVNE I
DANMARK,

mille juhendaja on Ewa Holm ja Niels Broen,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Markus Moosar

24.05.2021